

สรุปผลการประชุม

สมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

3rd National Education Assembly

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

คำนำ

“การประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3” จัดขึ้นต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 เมื่อวันศุกร์ที่ 22 สิงหาคม 2568 (3rd National Education Assembly) ภายใต้แนวคิด “Future Learn Future Earn : เรียนรู้เพื่อก้าวสู่นาคต” ณ ห้องประชุมแกรนด์คอนเวนชั่น โรงแรม ทีเค.พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสดผ่านทาง Facebook สภาการศึกษา" และ "ศธ.360 องศา" โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม (All for Education) ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมดำเนินการ เพื่อจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ ตลอดจนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ก่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างเครือข่าย/ความเป็นภาคีหุ้นส่วนกับองค์กรทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคีเครือข่ายทางการศึกษา นักเรียน และนักศึกษา เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น 824 คน ภายในงานมีการแสดงนิทรรศการและการเสวนาซึ่งได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิอันเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ร่วมกันกับผู้เข้าร่วมประชุม โดยการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 ผู้เข้าร่วมได้มีฉันทามติรับรองประเด็น ซึ่งนำไปสู่มติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 จำนวน 2 มติ ดังนี้

มติที่ 1 การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ Learn to Earn

มติที่ 2 ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการนำข้อมูลและมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 ไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผน และทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและสอดคล้องกับความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

2568

สารบัญ

ความเป็นมา	1
การจัดนิทรรศการ.....	3
จำนวนผู้เข้าร่วมการประชุม.....	8
สรุปสาระสำคัญ การประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3	9
ปาฐกถาพิเศษ “Flexible Education การศึกษายืดหยุ่นตอบโจทย์ความหลากหลายของพื้นที่” โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ภิญโญสินวัฒน์).....	9
รางวัลสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ประจำปี 2568	12
สรุปการเสวนาในการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3	13
เอกสารหลักและมติสมัชชา สภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3.....	22
ประเด็นที่ 1 การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ Learn to Earn	22
ประเด็นที่ 2 ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	37
การรับรองมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3.....	53
รายชื่อหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3.....	54

สรุปผลการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 “Future Learn Future Earn : เรียนรู้เพื่อก้าวสู่อนาคต”

ความเป็นมา

“การศึกษา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะ ความสามารถ และศักยภาพในการเป็นทุนมนุษย์ที่ช่วยขับเคลื่อนประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องร่วมกันดำเนินการ ด้วยหลัก “การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม” (All for Education) และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม ตลอดจนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนตามบริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในโลกยุคใหม่ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่และพันธกิจที่สำคัญ คือ การจัดทำและขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนานโยบายด้านการศึกษาและการทำงานร่วมกัน จึงดำเนินการจัดการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาสภาการศึกษาระดับชาติขึ้น เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยน ร่วมดำเนินการ และร่วมตัดสินใจ ตลอดจนให้ข้อเสนอในประเด็นต่าง ๆ ด้านการศึกษา อันนำไปสู่การพัฒนาเป็นนโยบาย

สาธารณะและผลักดันการดำเนินการร่วมกันให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพัฒนา/แก้ไขปัญหาทางการศึกษาได้อย่างตรงจุด ซึ่งนำไปสู่ฉันทามติในข้อเสนอเชิงนโยบายทางการศึกษาที่เกิดจากมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อนุกรรมการสภาการศึกษาด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และภาคีเครือข่ายทางการศึกษาร่วมจัดการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 (3rd National Education Assembly) ภายใต้แนวคิด “Future Learn Future Earn : เรียนรู้เพื่อก้าวสู่ออนาคต” ณ ห้องประชุมแกรนด์คอนเวนชั่น โรงแรม ทีเค.พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสดผ่านทาง Facebook สภาการศึกษา" และ "ศธ.360 องศา” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

การจัดนิทรรศการ

ภายในงานมีการจัดแสดงนิทรรศการภายใต้แนวคิดหลัก “ **Learning Cities: Learn to Earn, Learn to Empower** ” โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทางการศึกษา มุ่งนำเสนอองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ผลงาน นวัตกรรม รวมทั้งการดำเนินงานด้านการศึกษาในมิติต่าง ๆ ด้วยพลังการขับเคลื่อนการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งนี้ ได้จัดแสดงนิทรรศการในหัวข้อต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 10 บูธ ดังนี้

นิทรรศการ “เปิดประตูสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต: สร้างเมืองแห่งโอกาสทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม”

โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและการเพิ่มโอกาสการศึกษา

แนวคิด : มุ่งเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสมัชชาการศึกษาการสร้าง
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ พร้อมต่อยอดมติสมัชชาสภาการศึกษา
ระดับชาติ เพื่อส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกช่วงวัย

นิทรรศการ “เพิ่มคุณวุฒิ เพิ่มโอกาส เพิ่มรายได้ : กรอบคุณวุฒิ Credit Bank กลไกการศึกษาที่ยืดหยุ่น”

2

โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

สำนักกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

แนวคิด : มุ่งเสริมสร้างองค์ความรู้เรื่องกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ (NQF) ทั้งด้านการเทียบเคียงคุณวุฒิ การสะสมหน่วยกิตการเรียนรู้ แนวทางหนุนเสริมมิติสมัชชาด้านการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ “Learn to Earn” ให้คนไทยมีศักยภาพที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน

3

นิทรรศการ “Learn to Earn เรียนรู้ เพื่อยู่อุด”

โดย มูลนิธิเอสซีจี

แนวคิด : การเรียนรู้สำหรับคนทุก Gen ทุกช่วงวัย มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกที่ ทุกเวลา พร้อมพัฒนาทักษะสำคัญให้กับคนทุกวัย เสริมสร้าง Hard Skill, Soft Skill ให้อยู่รอดในโลกปัจจุบัน

นิทรรศการ

“เครือข่ายการเรียนรู้ สร้างพลังการเปลี่ยนแปลง”

4

โดย มูลนิธิ Starfish Education

แนวคิด : การสร้างเครือข่ายและพลังความร่วมมือ สู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน โดยนำเสนอนวัตกรรม “Starfish Labz” แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เน้นความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะเทคโนโลยี ช่วยให้ครูสร้างห้องเรียนสอนสนุก

5

นิทรรศการ

“Anywhere Anytime เรียนรู้ได้ดี ไม่มีพื้นที่จำกัด”

โดย อุทยานการเรียนรู้ TK Park

แนวคิด : มุ่งนำเสนอแนวทางการเรียนรู้ที่ไม่ยึดติดกับพื้นที่ทางกายภาพ ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ ได้อย่างเท่าเทียม ไร้ขีดจำกัด ไม่เพียงการเรียนรู้แค่ในห้องสมุดเท่านั้น แต่ทำให้ “ทุกพื้นที่” เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและ เปิดกว้างสำหรับทุกคน ทุกเพศ และทุกวัย

นิทรรศการ

“เปิดประตูโอกาสทางการศึกษา ผ่านการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น”

6

โดย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

แนวคิด : มุ่งนำเสนอผลสำเร็จของการศึกษายืดหยุ่นที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะ แค่ในห้องเรียน แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกสถานที่ เวลา และวิธีการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล เพื่อให้ทุกคนสามารถ เข้าถึงและได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม

7

นิทรรศการ Platform “FINE myFuture” ค้นหาอาชีพที่ใช้

โดย บริษัท วี เทคโนโลยีส์ จำกัด

แนวคิด : มุ่งนำเสนอแพลตฟอร์มทางการศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไป ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การเลือก อาชีพ การพัฒนาศักยภาพตนเองในด้านต่าง ๆ รวมถึงการค้นหาและ เสริมสร้างทักษะชีวิต ตลอดจนการจับคู่อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

นิทรรศการ “Co-Created AlterEd's Scenario: ฉากทัศน์การศึกษาทางเลือกภาคสังคม”

8

โดย สมาคมสภาการศึกษาทางเลือกไทย (สกล.)

แนวคิด : มุ่งนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายบ้านเรียน (Home School) และศูนย์การเรียนรู้ไทย รวมถึงแนวทางการยื่นขอจดทะเบียนบ้าน เรียน และนำเสนอกรณีตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายเรียนดี มีความสุข และมีสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษากำหนด

9

นิทรรศการ “Co-Created AlterEd’s Scenario: จากทัศนการศึกษาทางเลือกภาคสังคม”

โดย สหประชาสภาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวคิด : มุ่งนำเสนอผลการขับเคลื่อนงานด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ของสหประชาการศึกษา เน้นการขับเคลื่อนโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กหลุดจากระบบ (Zero Dropout) ทั้งยังได้รับการสนับสนุนและความร่วมมืออย่างเข้มแข็งจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

นิทรรศการ “Show & Share การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”

10

โดย สภาการศึกษาจังหวัดราชบุรี

แนวคิด : มุ่งนำเสนอผลความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ ด้วยนวัตกรรม ห้องเรียนส่งเสริมอาชีพ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ และการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน ทั้งยังส่งเสริมทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียนด้วย

จำนวนผู้เข้าร่วมการประชุม

การประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 (3rd National Education Assembly) ได้รับเกียรติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ภิญโญสินวัฒน์ เป็นประธาน ในพิธีเปิด พร้อมด้วยเลขาธิการสภาการศึกษา (รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ์) ประธานอนุกรรมการ สภาการศึกษาด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (นายสุรศักดิ์ มุกประดับ) รองเลขาธิการ สภาการศึกษา (ดร.นิติ นาชิต) ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากร ภาควิชาเครือข่ายเครือข่ายการศึกษาและผู้แทนหน่วยงาน ต่าง ๆ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น 824 คน จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และมีการเผยแพร่ข่าว ประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อช่องทางต่าง ๆ เช่น มติชน ข่าวสดออนไลน์ และ Thai PBS รายละเอียดจำนวน และผู้เข้าร่วมประชุมฯ จำแนกได้ดังนี้

ผู้แทนภาครัฐ จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์	549 คน (ร้อยละ 66.62)
ผู้แทนภาคเอกชน เช่น กลุ่มมิตรผล บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยเบเวอเรจ จำกัด (มหาชน)	22 คน (ร้อยละ 2.7)
ผู้แทนสถาบันการศึกษา เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ ครู นิสิต นักศึกษา	110 คน (ร้อยละ 13.34)
ผู้แทนภาคประชาสังคม/ภาคประชาชน เช่น สมัชชาการศึกษาจังหวัด สภาการศึกษา จังหวัด ภาควิชาเครือข่าย การศึกษา มูลนิธิ สมาคม เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชน	80 คน (ร้อยละ 9.70)
ผู้แทนภาคศาสนา เช่น พระสงฆ์ ผู้แทนศาสนาอื่น	4 รูป/คน (ร้อยละ 0.50)
สื่อมวลชน ได้แก่ ผู้สื่อข่าว นักจัดรายการสถานีโทรทัศน์ สื่อมวลชน	25 คน (ร้อยละ 3.02)
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบจ. อบต. เทศบาล ฯลฯ	34 คน (ร้อยละ 4.12)

สรุปสาระสำคัญ

การประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

ปาฐกถาพิเศษ “Flexible Education การศึกษายืดหยุ่นตอบโจทย์ความหลากหลายของพื้นที่”
โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ ภิญโญสินวัฒน์)

การประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติครั้งนี้ เป็นโอกาสสำคัญที่ทุกคนทุกฝ่ายจะได้มีโอกาสมาร่วมกันแลกเปลี่ยนแนวคิดและกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย เพราะการศึกษาเป็นเรื่องของทุก ๆ คน ไม่ใช่เพียงกระทรวงศึกษาธิการ นักการเมืองหรือเฉพาะคนในแวดวงการศึกษา ฝ่ายการเมืองไม่สามารถกำหนดนโยบายแบบ “รู้ดี เบ็ดเสร็จ” แต่สิ่งสำคัญ คือ ต้องรับฟังเสียงของทุกภาคส่วน รับฟังภาคีเครือข่ายจากแต่ละภูมิภาค แต่ละจังหวัดเพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ทั้งนี้ ยังมีความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาไทยว่าสามารถสร้างคนที่มีคุณภาพ ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาก็เป็นบุคคลหนึ่งที่เรียนในระบบการศึกษาไทยมาโดยตลอด แต่ก็สามารถสอบชิงทุน ก.พ. (ทุนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) และได้ไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งก็สามารถเรียนได้โดยไม่แพ้ชาติใด ๆ เช่นเดียวกับนักศึกษาไทยหลายคน สิ่งนี้เป็นความภาคภูมิใจและเห็นว่าการก้าวสู่ความสำเร็จได้ก็มาจากพื้นฐานระบบการศึกษาไทย

หากย้อนกลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ “การศึกษาไทย” นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหลายพระองค์ที่ทรงริเริ่ม ก่อตั้ง และพัฒนาการศึกษาไทยมาอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงให้ความสำคัญและมอบหมายให้องคมนตรีหลายท่านดูแลเรื่องการศึกษา อย่างไรก็ตาม โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาต้องเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก “การศึกษาแบบยืดหยุ่น” จึงเป็นการจัดการศึกษาที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเน้นย้ำให้ความสำคัญ เพราะสามารถเรียนที่ไหน เมื่อไหร่ ใช้วิธีการ รูปแบบการเรียนรู้แบบใดก็ได้ สามารถใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย รวมถึงเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนระบบการวัดประเมินผลให้มียืดหยุ่น ไม่ควรวัดจากการท่องจำเพียงอย่างเดียว ดังที่ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย กล่าวไว้เมื่อ 30 ปีมาแล้วว่า “ระบบการศึกษาไทยเป็นการสอนแบบป้อนอาหารให้นักเรียน เพื่อให้เคี้ยวและคายออกมาเมื่อจะสำเร็จ

การศึกษา เพื่อดูว่าเหมือนกับที่ป้อนเข้าไปหรือไม่” สะท้อนการสอนแบบท่องจำ ส่งผลให้การทดสอบเป็นแบบทดสอบความจำ ปัจจุบันมีวิธีการวัดผล มีเทคโนโลยีมากมาย จึงเห็นว่าควรมีปรับเปลี่ยนใช้วิธีการอื่น เช่น ประเมินจากการเรียนรู้ ประสบการณ์จริง จากการทำงานได้จริง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้าใจในระบอบการปกครองของไทย และลดความขัดแย้งทางความคิดในสังคม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเห็นว่า ควรมีการสอนวิชาประวัติศาสตร์แบบที่让孩子ได้คิด วิเคราะห์รู้ที่มาที่ไป รู้จักตั้งคำถาม เช่น ตั้งคำถามว่าทำไมเหตุการณ์ในอดีตจึงเกิดขึ้นเช่นนี้ เหตุใดผู้นำขณะนั้นจึงตัดสินใจเช่นนั้น เขาตัดสินใจถูกหรือไม่ และผลเป็นอย่างไร ฯลฯ การสอบก็เน้นให้แสดงเหตุผลวิเคราะห์ โดยไม่มีถูกผิด ไม่ใช่การเน้นท่องจำ พ.ศ. จำชื่อบุคคล เป็นต้น การสอนประวัติศาสตร์เช่นนี้ เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้จากเหตุการณ์และความเข้าใจความเป็นมาเป็นไปของตนเองมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจยังมีบางกลุ่มที่เห็นว่าทำไมต้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์ รู้สึกว่าย้อนยุค บางคนต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนนานาชาติ แท้จริงแล้วการเรียนประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องที่ล้าสมัย ประเทศต่าง ๆ ล้วนให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์ เมื่อไปเรียนต่างประเทศ สิ่งที่ได้เรียนก็คือประวัติศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ หรือถ้าไปเรียนโรงเรียนนานาชาติ หลักสูตรของโรงเรียนก็จะบรรจุวิชาประวัติศาสตร์ของประเทศอื่น เช่น ประวัติศาสตร์อังกฤษให้นักเรียนเรียน นักเรียนก็ต้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์เช่นเดิม แต่เป็นประวัติศาสตร์ของประเทศอื่น

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การศึกษาไม่ควรเน้นเฉพาะด้านวิชาการ ปัจจุบัน โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว อาชีพในวันนี้ อาจไม่มีในวันหน้า เด็กยุคใหม่จะเห็นโอกาสดังที่แตกต่างจากพวกเราในวันนี้ ดังนั้นนโยบายด้านการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยน เทคโนโลยีที่เข้ามาเป็นเหมือนเหรียญสองด้าน ดาบสองคม เทคโนโลยีที่มีเป็นจำนวนมาก มีข้อดี คือ เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ใช้เวลาไม่นาน ข้อเสีย คือ เครื่องมือมีมากจนไม่อาจควบคุม หรือจำกัดเวลาการใช้ที่เหมาะสม รวมถึงมีทั้งข้อมูลที่เชื่อถือได้และเชื่อถือไม่ได้ จึงต้องสอนให้เด็กใช้เทคโนโลยีอย่างเท่าทันและเหมาะสม นอกจากนี้ เรื่อง “ความเข้มแข็งทางอารมณ์” เป็นโจทย์ใหญ่สำหรับเด็กยุคปัจจุบัน เพราะเด็กเข้าถึงโลกออนไลน์ง่าย อาจเจอการวิพากษ์วิจารณ์ พบความรุนแรง ก้าวร้าวมากขึ้น หากเด็กมีสภาพจิตใจไม่เข้มแข็งมากพอ ก็จะประสบปัญหาซึมเศร้า ก้าวร้าว เก็บตัว ฯลฯ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีการให้นักจิตวิทยาเข้ามาช่วยดูแล สุดท้ายนี้ ขอฝากให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของเรื่องความเข้มแข็งทางอารมณ์ ช่วยกันส่งเสริมให้เด็กเยาวชน มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ อารมณ์ และสุขภาพจิต เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยต่อไป

รางวัลสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ประจำปี 2568 (National Education Assembly Award 2025)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กำหนดให้มีรางวัลสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ประจำปี 2568 (National Education Assembly Award 2025) เพื่อเป็นการยกย่อง เชิดชู และต่อยอดพลังของภาคีเครือข่ายที่ร่วมขับเคลื่อนการศึกษาในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ด้วยกลไกสมัชชาสภาการศึกษา จึงได้จัดทำเกียรติบัตรสำหรับสมัชชาสภาการศึกษาที่ได้รับรางวัลฯ จำนวน 15 ภาคีเครือข่าย โอกาสนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ภิญโญสินวัฒน์) ได้ให้เกียรติลงนามในประกาศเกียรติบัตรรางวัลและเป็นผู้มอบรางวัลสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติแก่ผู้แทนภาคีเครือข่ายสมัชชาฯ

สรุปการเสวนาในการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 (3rd National Education Assembly)

การประชุม "Talk to Transform: พลังเล็ก เปลี่ยนเมืองใหญ่ (Small Spark Big Shift)" ได้นำเสนอแนวคิด กลไก เทคนิค และประสบการณ์ในการเล่าเรื่องเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านร่วมบรรยาย ดังนี้

1. “เมืองเรียนรู้ เริ่มต้นที่การจัดการความรู้”

โดย ดร. ชัยยศ อิ่มสุวรรณ กรรมการบริหารสำนักงานบริหารและจัดการความรู้ OKMD

ดร. ชัยยศ อิ่มสุวรรณ ได้เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงแนวคิด “เมืองแห่งการเรียนรู้” (Learning City) ซึ่งองค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้ผลักดันมาตั้งแต่ปี 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการวางกลยุทธ์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ โดยการเปลี่ยนแปลงความสนใจจาก **การศึกษา** ซึ่งเป็นการจัดการของภาครัฐสู่ **การเรียนรู้** เนื่องจากความรู้ในปัจจุบันมีอยู่มากมายหลากหลายรูปแบบ และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้หลักสูตรในโรงเรียนอาจปรับตัวไม่ทัน ดังนั้น การที่แต่ละบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ มีความกระหายใคร่รู้ และสร้างวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตอบโจทย์ความต้องการของตัวผู้เรียนและสร้างความยั่งยืน

หัวใจสำคัญของการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ คือ **ท้องถิ่นต้องสามารถวางกลยุทธ์ในการเชื่อมโยงทรัพยากรทั้งหมดในชุมชนเพื่อสร้าง “ระบบนิเวศการเรียนรู้”** โดยระบบนิเวศการเรียนรู้ คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งในประเทศไทยมีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์กว่า 1,400 แห่ง ห้องสมุดประชาชนเกือบ 2,000 แห่ง ศูนย์การเรียนรู้กว่า 10,000 แห่ง เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเช่นโทรศัพท์มือถือ รวมไปถึง ชุมชน สมาคม และการรวมกลุ่มต่างๆ ดังนั้น บทบาทของท้องถิ่น คือ การบูรณาการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของประชาชน

นอกจากนี้ ดร. ชัยยศ อิ่มสุวรรณ ได้ยกตัวอย่างการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) ของเมืองแห่งการเรียนรู้จากต่างประเทศ ได้แก่:

- เมลเบิร์น (ออสเตรเลีย): ใช้ศิลปะวัฒนธรรมและการศึกษา
- ชิคาโก (สหรัฐอเมริกา): ใช้พลังและกิจกรรมของเยาวชน
- เซี่ยงไฮ้ (จีน): ใช้กิจกรรมของผู้สูงอายุ
- บาร์เซโลนา (สเปน): ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตลอดจน ได้มีการนำเสนอ 3 ประเด็นสำคัญในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ได้แก่:

1. การส่งเสริมให้เกิด “วัฒนธรรมการเรียนรู้” นอกจากการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการกระหายใคร่รู้แล้ว ยังต้องมีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้คนได้ออกไปเรียนรู้ โดยยกตัวอย่างเซี่ยงไฮ้ที่พิพิธภัณฑ์เต็มไปด้วยครอบครัว และวัฒนธรรมการอ่านซึ่งเป็นประตูแรกของการเรียนรู้ โดยระบุว่าคนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเป็น 80 นาทีต่อวัน

2. การสร้าง “ความกระหายรู้” ส่งเสริมให้คนอยากรู้ ค้นคว้าหาความรู้จากหลากหลายแหล่ง ทั้งคอมพิวเตอร์ แพลตฟอร์ม หรือผู้รู้ในชุมชน

3. การสร้าง “นักส่งเสริมการเรียนรู้” จำเป็นต้องมีบุคคลหรือกลุ่มคนเล็กๆ ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัคร เพื่อเป็นแกนนำในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชน เช่น โครงการ RILA (Rayong Inclusive Learning Academy) ที่จังหวัดระยอง

สุดท้ายแล้วเป้าหมายของการเรียนรู้ คือ การพัฒนาตนเอง โดยอ้างอิงหลักการเรียนรู้ 5 ประการ ได้แก่ Learning to Know (เรียนรู้ที่จะรู้) Learning to Be (เรียนรู้ที่จะเป็น) Learning to Do (เรียนรู้ที่จะทำ) Learning to Live Together (เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน) และ Learning to Transform (เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลง) ซึ่งพลังของเมืองแห่งการเรียนรู้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้

2. “Youth Leading Urban Change: พัฒนาคคน พัฒนาเมือง ด้วยใจคนรุ่นใหม่”

โดย นางสาวนวรรตน์ พลอยแสงงาม ศิลปินนักพัฒนา ผู้ก่อตั้งกลุ่มอีเล็ง E-Learng

นางสาวนวรรตน์ พลอยแสงงาม ได้นำเสนอการพัฒนาเมืองจากมุมมองของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากชุมชนนางเลิ้ง ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ที่เต็มไปด้วยองค์ความรู้และเป็นพื้นที่การเรียนรู้สำหรับนักวิจัยและมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยองค์ความรู้ในนางเลิ้งสะสมมาหลายรุ่น ทั้งประวัติศาสตร์ ศิลปะวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการอพยพ

เข้ามา การสืบทอดละครชาตรี อาหารที่ผสมผสานระหว่างชาวบ้านและชาววัง รวมถึง การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่เคยคึกคัก กลับค่อยๆ ซบเซาลง ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้เป็นที่มาของกิจกรรมพัฒนาชุมชนและการวางแผนสำหรับนางเลิ้งในปี 2050

นอกจากนี้ นางสาวนวรรตน์ พลอยแสงงาม ชี้ให้เห็นถึง “ต้นทุนทางกายภาพ” และ “ต้นทุนทางจิตวิญญาณ” ของนางเลิ้ง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมของจักรวาลเมืองที่เชื่อว่าเป็นพื้นที่แห่งจิตวิญญาณและส่งเสริมศิลปินให้เจริญรุ่งเรือง ต้นทุนเหล่านี้ได้นำไปสู่โครงการ Artist in Residency และการสืบสานศิลปะวัฒนธรรมต่างๆ โดยได้มีการเน้นย้ำว่า **ชุมชนควรเป็น “ผู้กระทำ” (Subject) ในระบบนิเวศการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่ “วัตถุ” (Object) ของการเรียนรู้เท่านั้น**

เป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาสำคัญที่พบในชุมชนนางเลิ้ง คือ การขาดศูนย์กลางในการจัดเก็บภูมิปัญญา ทำให้องค์ความรู้ท้องถิ่นสูญหายไปเมื่อครุภูมิปัญญาเสียชีวิต ทำให้เกิดความสนใจการทำฐานข้อมูลและจดหมายเหตุโดยภาคประชาชน เพื่อให้องค์ความรู้เหล่านี้ไม่สูญหายและเป็นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาและการทำงานของชุมชนที่ยั่งยืน

นางสาวนวรรตน์ พลอยแสงงาม ได้นำเสนอโมเดลสามเหลี่ยมองค์ความรู้ ซึ่งถอดบทเรียนจากการทำงานกว่า 10 ปี โดยมีแนวคิดหลักคือ การสร้างสตูดิโอ (Local Studio) หรือคอมมูนิตีอาร์ตแล็บ (Community Art Lab) ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับการทำพรีโปรดักชัน (Pre-production) และโพสต์โปรดักชัน (Post-production)

- **พรีโปรดักชัน:** เปิดพื้นที่ให้ศิลปินภายนอกและคนในชุมชนได้เรียนรู้และปฏิสัมพันธ์กัน ก่อนที่จะนำเสนอหรือจัดกิจกรรมจริงในชุมชน เพื่อทดลองและปรับแนวคิดให้เข้ากับบริบทของชุมชนและไม่ส่งผลกระทบในทางลบ
- **โพสต์โปรดักชัน:** สร้างประโยชน์ให้ชุมชนอย่างต่อเนื่องหลังจบกิจกรรม ไม่ใช่แค่สร้างขยะหรือสิ้นสุดเมื่อเทศกาลจบลง

โดยได้มีการยกตัวอย่างโครงการที่ใช้โมเดลนี้ เช่น การอนุรักษ์ละครชาตรี ที่ใช้ทั้งการเรียนรู้ การบันทึกวิดีโอ/ภาพ การปรับปรุงรูปแบบใหม่ร่วมกับศิลปินต่างชาติ และการใช้เทคโนโลยี 3D สแกน และ VR เพื่อเก็บท่ารำแบบ 360 องศาสำหรับการเรียนรู้แบบเสมือนจริง โดยยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากครูตัวจริง รวมถึงโครงการ "Food Literacy" ที่จัดเก็บองค์ความรู้เรื่องอาหารของนางเลิ้ง เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ง่ายที่สุดในการเชื่อมโยงผู้คนและทำความเข้าใจชุมชน

โดยสรุปแล้ว นางเลิ้งเป็นศูนย์กลางชุมชน (Community Hub) ที่สามารถสร้างการเรียนรู้ร่วมกันได้ และโมเดลการจัดเก็บองค์ความรู้ ซึ่งการสร้าง Community Lab นี้จะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการเชื่อมโยงและเติมเต็มระบบนิเวศการศึกษา

3. “Learn to Earn เรียนรู้เพื่ออยู่รอด”

โดย นางสาวสุวิมล จิวาลักษณ์ กรรมการและผู้จัดการมูลนิธิ SCG

นางสาวสุวิมล จิวาลักษณ์ ได้กล่าวถึงวิกฤตการณ์การว่างงาน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กจบใหม่ ซึ่งมีจำนวนมาก และรุนแรงขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 จากการสำรวจของมูลนิธิ SCG ร่วมกับ TDRI พบว่ามีปัญหาการไม่ตรงกันของสาขาอาชีพ (mismatch) โดยคนจบมหาวิทยาลัยจำนวนมากทำงานโดยใช้คุณวุฒิการศึกษาที่ต่ำกว่าที่เรียนมาหรือไม่ตรงกับที่เรียนมา

จากผลสำรวจความคิดเห็นของเจ้าของกิจการและองค์กรต่างๆ พบว่าสาเหตุหลักที่ไม่รับเด็กจบใหม่เข้าทำงานมีหลายประการ ดังนี้

- มากกว่า 60% คิดว่าขาดประสบการณ์
- เกิน 50% ของเด็กจบใหม่มี **ทักษะที่ไม่เหมาะสม** โดยปัจจุบันองค์กรต่างๆ สนใจว่า **ทำอะไรเป็นมากกว่า จบอะไรมา**
- กว่า 55% **ขาดทักษะการทำงานเป็นทีม** ซึ่งเป็นทักษะด้าน Soft Skill ที่สำคัญ
- กว่า 50% ของเด็กจบใหม่**ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์** การอดทนต่อเจ้านาย/เพื่อนร่วมงาน และมีการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม

ทั้งนี้ ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องทั้งในด้าน Hard Skill และ Soft Skill ที่อาจนำไปสู่ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ สังคมที่ย่ำแย่ และความเหลื่อมล้ำที่มากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG)

นอกจากนี้ นางสาวสุวิมล จิวาลักษณ์ ชี้ว่า **ค่านิยมการเรียนรู้เพื่อเอาวุฒิการศึกษาไปວວວນนั้นล้าสมัยแล้ว ควรเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้เพื่ออยู่รอด** โดยคำว่ารอด ในที่นี้หมายถึง การรอดอย่างมีสัมมาชีพ เป็นคนดี มีรายได้ และเลี้ยงดูตนเองและสังคมได้ ทำให้มูลนิธิ SCG ได้ริเริ่มโครงการ “Learn to Earn” มากกว่า 5 ปี โดย

ให้ทุนการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของตลาด ผลลัพธ์ที่ได้คือ นักเรียนทุนกว่า 8,769 คน ที่เข้าร่วมโครงการนี้ มีงานทำถึง 85% และอีก 15% ไปเรียนต่อหรือค้นพบอาชีพอื่น แสดงให้เห็นว่าเกือบ 100% มีงานทำ ตัวอย่างความสำเร็จของโครงการ Learn to Earn:

- **น้องน้อย (ปวช. คหกรรม)** จากเด็กอีสานฐานะไม่ดี มีความสนใจในการทำอาหาร ทำให้เปิดคอร์สสอนออนไลน์ และปัจจุบันมีสตูดิโอเป็นของตัวเอง เป็นเชฟที่ประสบความสำเร็จ โดยน้องน้อยได้จบปริญญาตรีด้วยเงินที่หาได้ด้วยตนเอง
- **น้องอะตอม (บัณฑิตวิทยาศาสตร์ที่นาน)** หลังจากจบมหาวิทยาลัยชื่อดังได้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า และได้เดินทางไปพักผ่อนที่นาน และจากความเหงาได้ก่อตั้งโครงการที่หลบฝนขึ้นมา เพื่อเป็นพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้มาพูดคุย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน น้องอะตอมได้เรียนรู้จากการช่วยเหลือผู้อื่น และพบว่าการเรียนรู้เพื่ออยู่รอดไม่ได้มีแค่ทักษะวิชาชีพ แต่รวมถึง **ทักษะชีวิต** เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และการเห็นคุณค่าในตนเอง

โดยแนวคิด Learn to Earn กำลังได้รับการผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เพื่ออยู่รอดจะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างมั่นคง

4. “การเรียนรู้ที่ไม่ติดกรอบ สู่โอกาสที่ไม่จำกัด”

โดย นายพัฒนพงษ์ สุขมะดัน ผู้ช่วยผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

นายพัฒนพงษ์ สุขมะดัน ได้กล่าวถึงภารกิจสำคัญของสภาการศึกษา คือ การสร้างเส้นทางการศึกษา และการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรของชาติ โดยได้นำเสนอแนวคิดการเรียนรู้ที่ไม่ติดกรอบ ผ่านกรณีศึกษาต่างๆ ดังนี้

- **น้องเอิร์ท (เชียงราย)** อายุ 17 ปี มีฐานะยากจน และบิดาเสียชีวิต ทำให้เกือบหลุดจากระบบการศึกษา ได้เข้าเรียนในห้องเรียนระบบ 2 ของโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ที่ สพฐ. ส่งเสริม โดยน้องเอิร์ทสามารถเรียนในช่วงเวลาที่ตนเองสะดวก นอกเหนือจาก

เวลาเรียนปกติ พร้อมทั้งทำงานที่ร้านขายแก๊สในชุมชน และใฝ่ฝันอยากเป็นช่างยนต์ ช่างไฟ และช่างเชื่อม ซึ่งการเรียนรู้ที่ไม่ติดกรอบนี้ทำให้น้องเอิร์ทได้เรียนต่อและกำลังจะได้รับวุฒิ ม.6

- **น้องเนส (สุรินทร์):** อายุ 20 กว่าปี หลุดจากระบบการศึกษาตั้งแต่ ม.ต้น และเป็นเด็กเกเร องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นหนองสนธิได้ชวนน้องเนสมาทำกิจกรรม และพบว่าน้องสนใจการตัดผม จึงมีครูพี่เลี้ยงมาช่วยสอน หนองสนธิได้ทำงานร่วมกับ **ศูนย์การเรียนรู้มาตรา 12 (CYF ที่ นครพนม)** ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ครอบครัว องค์กรชุมชน หรือเอกชน จัดได้ โดยได้พัฒนา**โมบายสคูล (Mobile School)** เป็นการเรียนรู้ผ่านมือถือ ซึ่งน้องเนสได้เรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ สะสมหน่วยกิต และจบการศึกษา ได้วุฒิการศึกษา พร้อมทั้งนำวิชาตัดผมที่เรียนไปประกอบอาชีพ เป็นช่างตัดผมประจำหมู่บ้าน และมีรายได้ การเรียนรู้แบบนี้เปลี่ยนชีวิตน้องเนสจากเด็กเกเรให้มีความรับผิดชอบและมีเป้าหมายในชีวิต
- **น้องฮักแพง (มหาสารคาม)** อายุ 18 ปี จบเพียงแค่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และทำงานเป็นทางเครื่องในวงหมอลำ มีความฝันอยากเรียนปริญญา ดังนั้น **ศูนย์การเรียนรู้มาตรา 12 (ปัญญา อุบล)** จึงได้ร่วมมือกับเจ้าของวงดนตรีจัดการศึกษาให้เด็กในวงหมอลำ โดยมีครูพี่เลี้ยงแนะนำ และใช้**โมบายสคูล** ประสพการณ์จากการแสดงบนเวที การออกแบบเวที การแต่งหน้า และแสงสี ได้ถูกนำมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตและวุฒิการศึกษา โดยน้องฮักแพงกำลังจะได้รับวุฒิ ม.6 และมีความฝันอยากเป็นครูนาฏศิลป์
- **เด็กนอกระบบที่สุราษฎร์ธานี** พี่สุชาติ อุปนายกสมาคมทุเรียนใต้ ได้ร่วมมือกับ สกร. และเครือข่าย สมัชชาการศึกษา ค้นหาเด็กเยาวชนที่หลุดจากระบบในช่วงโควิด-19 และกลับมาเรียนรู้ในสวนทุเรียน โดยเด็กกลุ่มนี้กำลังจะได้วุฒิ ม.3 และ ม.4 และส่วนใหญ่ต้องการอยู่ในสวนทุเรียนต่อไป แสดงให้เห็นว่า **การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสามารถรองรับผู้เรียนทุกคนได้**

นอกจากนี้ นายพัฒนพงษ์ สุขมะดัน ได้นำเสนอ**การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น** ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อน Thailand Zero Drop Out ซึ่งได้มีการป้องกันเด็กหลุดจากระบบ การสร้างหลักประกันโอกาส (ผ่าน 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ คือ ศูนย์การเรียนรู้มาตรา 12 โมบายสคูล การเทียบโอนหน่วยกิต และ credit bank ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง) โครงการ Learn to Earn และการพัฒนาพื้นที่ระดับตำบลเพื่อดูแลเด็ก

5. “ขับเคลื่อนท้องถิ่นก้าวสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ไม่สิ้นสุด”

โดย รองนายกเทศมนตรีเมืองพะเยา (นางจิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง)

รองนายกเทศมนตรีเมืองพะเยา นางจิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง ได้นำเสนอการขับเคลื่อนจังหวัดพะเยาสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ไม่สิ้นสุด โดยเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนผ่าน TK Park พะเยา ซึ่งดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยาได้รับรองจากยูเนสโกให้เป็น เมืองแห่งการเรียนรู้ลำดับที่ 5 ของประเทศไทยในปี 2565

โดยการขับเคลื่อนนี้ใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ทั้งจากชุมชน ภาครัฐ และเอกชน และได้ดำเนินการตาม แนวทางขององค์การยูเนสโก 6 ประการ ดังนี้:

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน
2. ขับเคลื่อนความเสมอภาคทางการศึกษา
3. ใช้ AI เทคโนโลยี นวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน
5. เชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
6. ส่งเสริมระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่าย

TK Park พะเยา ได้จัดกิจกรรมที่หลากหลายครอบคลุมทุกช่วงวัยและทุกมิติ ทั้งทักษะทางอาชีพ (เช่น การทำผ้าอู๋โคปรินท์ ขนม อาหาร) ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต และทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย โดยมีกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนทุกวันเสาร์ และสำหรับทุกช่วงวัย ส่วนในวันอาทิตย์ มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออก ค้นพบตนเอง และเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น

นอกจากนี้ พะเยาได้สร้าง ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีภาคีเครือข่ายถึง 40 แห่ง ครอบคลุมด้าน วิชาการ วิชาชีพ งบประมาณ สิ่งแวดล้อม บุคลากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาเครือข่าย

ความร่วมมือระหว่างประเทศกับ สปป. ลาว และสถาบันความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศเยอรมนี อีกทั้ง ในการพลิกโฉมการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด พะเยาได้นำ AI และเทคโนโลยี เข้ามาใช้ ดังนี้

- จัดตั้ง **Digital Learning Hub** ซึ่งเป็นศูนย์กลางความรู้และระบบออนไลน์ ที่เชื่อมโยง TK Park โรงเรียน และชุมชนต่างๆ ผ่านแอปพลิเคชัน TK Park พะเยา
- สร้างความเสมอภาคทางการศึกษาโดยส่งเสริมโรงเรียนให้พัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้วย **Smart School**
- พัฒนา **TK Park Smart Fun** ที่เน้นประสบการณ์ตรงกับสถานที่จริงด้วยระบบ **AR และ VR** เพื่อสร้างประสบการณ์เสมือนจริง
- พัฒนารูปแบบดิจิทัลสำหรับ **Portfolio และ Learning Passport** รองรับการเรียนรู้แบบ **Micro-credential** เพื่อการพัฒนาทักษะใหม่ (Upskill) และปรับทักษะ (Reskill) สำหรับทุกช่วงวัย

โดยสุดท้ายรองนายกเทศมนตรีเมืองพะเยาเน้นย้ำว่า การเป็น Learning City ไม่ใช่ความสำเร็จสูงสุด แต่เป็นกระบวนการเริ่มต้นที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเสมอภาค และความทันสมัยด้วย AI และเทคโนโลยี

6. “From City to Learning City”

โดย นายกังวาล เหล่าวิโรจน์กุล ผู้บริหารกลุ่มขอนแก่นพัฒนาเมือง (KKTT)

นายกังวาล เหล่าวิโรจน์กุล ได้เล่าถึงเส้นทางการพัฒนาเมืองขอนแก่นสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยาวนานและต้องอาศัยความร่วมมืออย่างมาก การพัฒนาเมืองขอนแก่นเริ่มต้นจากความร่วมมือของกลุ่มปญจมิตร ในปี 2545 ซึ่งประกอบด้วยภาคเอกชน ราชการ และภาคการศึกษา ต่อมาในปี 2558 ได้มีการจัดตั้ง **บริษัท ขอนแก่นพัฒนาเมือง (KKTT)** ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่ระดมทุนกันเอง เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วและคล่องตัว

นอกจากนี้ นายกังวล เหล่าวิโรจน์กุล เน้นย้ำว่า **คนเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาเมือง** ดังนั้น การพัฒนาคนจึงเป็นแกนหลัก จึงนำไปสู่การให้ความสำคัญกับขอนแก่นเมืองแห่งการเรียนรู้ โครงการขอนแก่นสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ได้รับทุนสนับสนุนจาก บพข. ซึ่งเป็นการยืนยันว่าสิ่งที่ขอนแก่นทำนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของส่วนกลาง โดยระหว่างทางขอนแก่นได้รับคำแนะนำจากยูเนสโก และพบว่ากิจกรรมที่ดำเนินการอยู่แล้ว มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้โลก จึงได้เชิญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานการศึกษา และภาคเอกชนในพื้นที่มาร่วมหารือเพื่อสร้างความเข้าใจและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ไม่ได้เป็นแค่การมีชื่อ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจและสื่อสารให้ทุกภาคส่วนเห็นเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาคนและพัฒนาเมืองร่วมกัน

โดยสิ่งที่สำคัญที่ค้นพบจากกระบวนการนี้คือ การมีนักจัดการการเรียนรู้ ในพื้นที่ และได้ถอดกลไกการขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งพบว่ากลไกสุดท้ายที่เพิ่มเข้ามาคือ **วิสาหกิจชุมชน** เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมีการทำธุรกิจในชุมชน มีการช่วยเหลือกัน และมีองค์ความรู้ที่สามารถสร้างรายได้ได้ KKTT เองได้จดทะเบียนเป็น Social Enterprise (SE) และกำลังผลักดันให้วิสาหกิจชุมชนอื่นๆ เป็น SE ด้วย

นายกัณวาล เหล่าวิโรจน์กุล กล่าวสรุปว่า ขอนแก่นยินดีเป็นตัวอย่างและพื้นที่สำหรับการเรียนรู้สำหรับพื้นที่อื่นๆ และจะยังคงดำเนินการพัฒนาเมืองด้วยสำนึกรักบ้านเกิดและความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

สมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

เอกสารหลักและมติสมัชชา สภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

ประเด็นที่ 1 การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ Learn to Earn

การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)

นโยบายสาธารณะนี้มุ่งเน้น ให้ทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) เพื่อให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และสอดคล้องกับตลาดแรงงาน เน้นการจัดการศึกษายืดหยุ่น หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบโจทย์บริบทพื้นที่ ระบบสะสมและเทียบโอนผลการเรียนรู้ การรับรองสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมสร้างความตระหนักรู้ ค้นหาศักยภาพ และบ่มเพาะทักษะชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนควบคู่สร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

สมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

ได้พิจารณารายงานเอกสารหลัก เรื่อง “การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)”

ตระหนักว่า การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของภาคการผลิตและบริการ ตอบโจทย์ตลาดแรงงานยุคเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและดิจิทัล ควบคู่ไปกับการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในภาวะเปราะบาง รวมถึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ และสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 4 และ 8 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่

รับทราบว่า สถานการณ์ปัจจุบันชี้ให้เห็นว่า อัตราการว่างงานในกลุ่มเยาวชนเพิ่มสูงขึ้น และจำนวนเยาวชนกลุ่ม NEET ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษาับความต้องการตลาดแรงงาน การแนะแนวอาชีพที่ยังไม่ครอบคลุม และโอกาสเข้าถึงการศึกษายืดหยุ่นยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนมากขาดทักษะที่สามารถนำไปสร้างรายได้อย่างเป็นรูปธรรม

ชื่นชมว่า หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคม ได้ริเริ่มและดำเนินโครงการ Learn to Earn ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หลักสูตรระยะสั้นเชิงสมรรถนะ การศึกษายืดหยุ่น ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

และโครงการทุนแลกเปลี่ยน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนควบคู่ไปกับการสร้างรายได้และเพิ่มทักษะอาชีพ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทท้องถิ่น

ห่วงใยว่า หากการจัดการศึกษายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านอาชีพของผู้เรียนทุกช่วงวัย ได้อย่างแท้จริง จะทำให้ผู้เรียนหลุดออกนอกระบบมากยิ่งขึ้น และสูญเสียโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเอง โดยเฉพาะในยุคที่ตลาดแรงงานเปลี่ยนแปลงรวดเร็วจากปัจจัยเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม

เห็นว่า ควรผลักดันให้นโยบาย “การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)” เป็นนโยบาย สาธารณะด้านการศึกษา และเป็นฉันทามติร่วมของสมาชิกสภาการศึกษา เพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบและภาคีร่วมบูรณาการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่เป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่และระดับชาติ โดยมีมติดังต่อไปนี้

1. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาวิชาชีพ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการ**จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ความต้องการของสังคม และผู้เรียน นำไปสู่การสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียน** โดยปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยจัดให้มีรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียนทุกช่วงวัย มีระบบทวิศึกษา ทวิภาคี หรือระบบอื่น ๆ ที่ช่วยพัฒนาทักษะ สมรรถนะผู้เรียนในทุกระดับให้สามารถ ตอบโจทย์ความต้องการของภาคตลาดแรงงาน อุตสาหกรรม และทิศทางความต้องการพัฒนาประเทศ

2. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม สถานประกอบการสภาวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **ร่วมกันสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิต และบริบทสถานศึกษา รวมทั้งสร้างหลักสูตรระยะสั้น (Short course) ที่สะท้อนถึง ความถนัดและความสนใจของคน เชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ และสะสม เทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ และการรับรองสมรรถนะผ่านธนาคารหน่วยกิต (Academic Credit Bank) และร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนใช้สถานประกอบเป็นแหล่งการเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติงานตามความต้องการด้านทักษะ และสมรรถนะที่ สถานประกอบการนั้นต้องการ มีรายได้ระหว่างเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สถานประกอบการสามารถรับเข้าปฏิบัติงานได้ทันที รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับ สถานประกอบการ หรือภาคเอกชนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่ชุมชนต้องการตั้งแต่ระดับ**

มัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยเชื่อมโยงทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาเอกชน และการศึกษาทางเลือก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสถานศึกษา สถาบันการศึกษา ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ ครอบครัวยุทธศาสตร์ หรือหลักสูตรออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงทักษะ (Re-skills) การเพิ่มทักษะ (Up-skills) และการสร้างทักษะใหม่ (New Skills) ที่ตอบสนองต่อการสร้างงาน สร้างอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการตามความต้องการของผู้เรียน

3. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน สมาชิวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **ร่วมกันจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น** เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเนื้อหา วิธีการ สถานที่ และเวลาเรียนได้ตามความต้องการ จำเป็นและบริบทของผู้เรียน โดยที่การเรียนนั้นต้องเป็นการเรียนที่ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ (Training) และความฉลาดรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนมีทั้งทักษะความรู้ทั่วไปและทักษะวิชาชีพเฉพาะเพื่อการทำงาน รวมถึงต้องช่วยเสริมทักษะการสร้างงานและความคิดสร้างสรรค์ และขอให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานและสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) **ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะอาชีพเพื่อสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การรับรองสมรรถนะ/ผลลัพธ์การเรียนรู้มาตรฐานคุณวุฒิ ที่สามารถเชื่อมโยงกับการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น และวิถีชีวิตในแต่ละบริบท** เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนควบคู่สร้างรายได้ พัฒนาทักษะอาชีพ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน

4. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **พัฒนาช่องทาง ฐานข้อมูล หรือแพลตฟอร์มสำหรับการเรียนรู้ และเนื้อหาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดี** โดยพัฒนา บูรณาการ และเชื่อมต่อระบบฐานข้อมูลสารสนเทศความต้องการสาขาวิชาชีพ ลักษณะอาชีพ ฐานข้อมูลความต้องการด้านอาชีพของผู้เรียนรายบุคคล ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน ที่ตอบสนองการพัฒนากำลังคน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติการศึกษา ผลงาน ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียน ครอบครัว หรือผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจถึงทิศทางด้านตลาดแรงงานและอาชีพ หรือเป็นแพลตฟอร์มที่เสมือนห้องเรียนดิจิทัลแห่งการเรียนรู้ มีคลังหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิตรูปแบบใหม่มุ่งเน้นการศึกษาที่ไม่หยุดนิ่งแค่ในห้องเรียน โดยผู้เรียนสามารถเรียนไปด้วยสร้างรายได้ ไปด้วยบนแพลตฟอร์ม

5. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ร่วมกันการสร้างความตระหนักรู้ (awareness) และค้นหาตัวตนของผู้เรียนทุกช่วงวัยให้เกิดแรงบันดาลใจ และค้นพบตนเอง สามารถพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล ตลอดจนพัฒนาระบบการแนะแนวที่มีข้อมูล สารสนเทศที่เชื่อมโยงทั้งการแนะแนวทั้งด้านการดำเนินชีวิตทั่วไป การเรียน เส้นทางการทำงานและการประกอบอาชีพ รวมทั้งมีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต เช่น Financial Literacy ทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพเพื่อการเอาตัวรอด และการมีตัวตนในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และเหมาะสมกับความถนัดและความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล เพื่อการสร้างรายได้และการดำรงชีวิตในอนาคตตามวิถีท้องถิ่นและบริบทตนเอง

6. ขอให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4

เอกสารหลัก ประเด็นที่ 1

การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)

1. นิยามและคำจำกัดความ

1.1 การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) คือ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับ เงินจริงหรือรางวัล อาทิ เงินค่าตอบแทน สวัสดิการ สติ๊กเกอร์ โทเคนดิจิทัล หรือเครดิต โดยจะได้รับเมื่อสำเร็จ การฝึกการเรียนรู้ หรือระหว่างที่เรียนรู้ หรือระหว่างฝึกประสบการณ์ มีการออกแบบการเรียนรู้ให้เกิดความรู้ ทักษะ และสมรรถนะสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย และเพิ่มแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะ ที่ใช้ทำงานได้จริง

1.2 การศึกษายืดหยุ่น (Flexible Learning) หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาที่มีมุ่งเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหา วิธีการเรียนรู้ สถานที่ และเวลาเรียนได้ตามสะดวก มีการวัดผล และประเมินผลอย่างเปิดกว้างและยืดหยุ่น รวมทั้งมีการสนับสนุนและติดตามผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.3 แพลตฟอร์มสำหรับการเรียนรู้ (Learning Platform) หมายถึง ระบบหรือสภาพแวดล้อม ทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับการออกแบบ เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ในทุกมิติ เอื้อให้ผู้สอน และผู้เรียนสามารถสร้าง จัดการ เข้าถึง และมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบห้องเรียนปกติ ห้องเรียนออนไลน์ หรือการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีคุณลักษณะ สำคัญคือ ความยืดหยุ่น การตอบสนองบริบทของผู้เรียน และความสามารถในการติดตามและประเมินผล การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit bank System) หมายถึง ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิต และกลไกการเทียบโอนผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา การฝึกอบรบ หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจาก

การฝึกปฏิบัติ/การทำงาน โดยสามารถสะสมเป็นหน่วยกิตการเรียนรู้สำหรับเทียบโอนผลการเรียนและเทียบคุณวุฒิ เพื่อความก้าวหน้าทางการศึกษาและอาชีพ

1.5 NEET (Not in Education, Employment or Training) หมายถึง เยาวชนอายุ 15-24 ปีที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา การจ้างงาน และการฝึกอบรม

2. ความสำคัญของประเด็น

ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้เพียงด้านเดียวไม่ได้ แต่ต้องสามารถสร้างโอกาสทางรายได้และพัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง แนวคิด “การเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้” (Learn to Earn) เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่กับการสร้างหลักประกันด้านโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่เยาวชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะเปราะบาง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) เป้าหมายที่ 4 และ 8 ที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนทักษะอาชีพ และการส่งเสริมงานที่มีคุณค่าและเท่าเทียม สอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งเน้นการสร้าง “คนไทยยุคใหม่” ที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การเรียนรู้ควบคู่รายได้ ซึ่งจะช่วยลดภาระครัวเรือน เพิ่มแรงจูงใจในการศึกษา และเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเรียนรู้พร้อมกับสร้างรายได้ที่เหมาะสม ล้วนเป็นรากฐานของการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) และในบริบทประเทศไทยปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประชากร โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งสร้างแรงงานรุ่นใหม่ที่มีทักษะ เฉพาะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน มีความพร้อมปรับตัวกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้จึงตอบโจทย์การพัฒนาทุนมนุษย์ในระยะเร่งด่วน และสามารถรองรับการเปลี่ยนผ่านของกำลังแรงงานในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันยังช่วยรองรับปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา (Dropout) โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในการศึกษา การจ้างงาน หรือการฝึกอบรม (NEET) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังวิกฤตโรคระบาด (UNESCO, 2023) ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็วล้วนส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มสำหรับการเรียนรู้ที่มีระบบสะสมความรู้ การรับโทเคน (Token) หรือใบรับรองเครดิต (Micro-credentials) ซึ่งช่วยสร้างแรงจูงใจและประสบการณ์เชิงอาชีพให้กับผู้เรียนโดยตรง ตลอดจนสามารถตอบโจทย์ทักษะใหม่ ๆ ที่ตลาดแรงงานต้องการในอนาคต เช่น ทักษะดิจิทัล การสื่อสาร และการคิดเชิงวิเคราะห์ และความเป็นผู้ประกอบการ และจากรายงานขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (IMD, 2024) ระบุชัดเจนว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของแรงงานและระบบการศึกษา คือ กุญแจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ Learn to Earn จึงเป็นมากกว่านโยบายเพื่อเยาวชน แต่เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

อย่างเท่าทันและยั่งยืน จากบริบทปัญหาและความสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า Learn to Earn มิได้เป็นเพียงแนวคิดทางเลือกด้านการศึกษา แต่เป็นกลไกสำคัญที่สามารถตอบสนองความท้าทายเชิงโครงสร้างของประเทศ ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน การส่งเสริมให้เกิดระบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ อย่างเป็นรูปธรรมในระดับชาติ จึงต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการกำหนดนโยบายในระดับสูงที่จะสามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง

ด้วยความสำคัญดังกล่าว การผลักดันให้ประเด็น “การเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้” เป็นมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นแนวทางเชิงนโยบายและกลไก ที่จะสร้างความชัดเจนในการจัดทิศทางการศึกษาไทยให้ตอบโจทย์ทักษะแห่งโลกอนาคต ตอบสนองบริบทของพื้นที่ และสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่ขาดโอกาสหรืออยู่ในสภาวะเปราะบาง นอกจากนี้ การมีมติร่วมจากสมัชชาซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหลากหลายภาคส่วน ยังจะช่วยสร้าง “ฉันทามติทางนโยบาย” ที่เปิดทางสู่การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพที่สร้างการมีรายได้อย่างต่อเนื่อง ผ่านการพัฒนาแนวทางปฏิบัติ กลไกสนับสนุน และการประเมินผลที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน

3. สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการมีงานทำและการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)

3.1 สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการมีงานทำ

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไทย ในเดือนมกราคม 2568 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ บ่งชี้ว่า เยาวชนไทยมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.7 เป็นร้อยละ 6.1 และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ว่างงาน พบว่า สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากที่สุด 1.55 แสนคน รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 0.58 แสนคน และระดับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 0.49 แสนคน และเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2567 พบว่า พบว่าผู้ว่างงานที่ไม่มีการศึกษาและจบต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และอุดมศึกษา มีจำนวนเพิ่มขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2568)

จากรายงานการพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศไทย: การวิเคราะห์ช่องว่าง อุปสรรค และทางเลือกเชิงนโยบาย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2568) ระบุว่า วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ของประเทศไทยส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ แต่ยังมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกลุ่มประชากรไทย อายุ 25-34 ปี มีเพียงร้อยละ 59 เท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกลุ่มที่มีแนวโน้มหลุดออกจากระบบการศึกษาสูง ได้แก่ เยาวชนชาย เยาวชนที่มีความพิการ และเยาวชนจากครัวเรือนยากจน ซึ่งการเข้าถึงการศึกษาหลังภาคบังคับเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญที่ผลักดันให้เยาวชนเข้าสู่สถานการณ์ NEET และยิ่งระบุอีกว่า แม้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างมากในการขยายการเข้าถึงการศึกษาและบริการพื้นฐาน แต่ยังมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ และสุขภาพที่จำเป็นต่อการเติมเต็มศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยในปี พ.ศ. 2566 องค์การแรงงาน

ระหว่างประเทศ (ILO) รายงานว่า เยาวชนไทยอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 12.5 จัดอยู่ในกลุ่ม NEET โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนกลุ่มเปราะบาง เช่น เยาวชนจากครัวเรือนในกลุ่มรายได้น้อยที่สุดซึ่งมีความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะ

ในช่วงวัยที่ปกติจะเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับเยาวชนหญิง แม้จะมีอัตราการออกจากระบบการศึกษาต่ำกว่าเยาวชนชาย แต่เยาวชนหญิงที่ออกจากระบบการศึกษามีแนวโน้มสูงที่จะเข้าสู่สถานะว่างงานหรือไม่ทำงาน โดยอุปสรรคสำคัญที่สุด คือ การสมรสเร็วและภาระความรับผิดชอบในการดูแลครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบกับเยาวชนชาย พบว่า เยาวชนหญิงในสัดส่วนที่สูงกว่าสมรสตั้งแต่อายุยังน้อย ทำให้มีความเสี่ยงเป็น NEET มากขึ้น สาเหตุของการเกิด NEET ส่วนหนึ่ง คือ ตลาดแรงงานที่ไม่เอื้อต่อเยาวชน โดยเฉพาะในจังหวัดรายได้น้อย มีธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) มาก ส่งผลให้เกิดโอกาสจ้างงานจำกัด เยาวชน NEET ส่วนใหญ่ไม่ได้หางานอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำมากหรือระดับมหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม ความไม่สอดคล้องของทักษะการทำงานกับการปฏิบัติงานจริงในตลาดแรงงาน ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ รวมถึงการเข้าถึงการฝึกอบรมของวัยแรงงานด้วยเช่นเดียวกัน แม้เยาวชน NEET หลายคนแสดงความต้องการที่จะพัฒนาทักษะ แต่สัดส่วนการเข้าร่วมฝึกอบรมจริง ๆ ยังคงต่ำมาก และอุปสรรคเชิงโครงสร้าง เช่น การขาดเวลาในการพัฒนาตนเองด้วยการอบรม การจัดหลักสูตรการอบรมที่มีให้เลือกจำกัด และโปรแกรมฝึกอบรมที่มีเนื้อหาแคบ หรือกระบวนการอบรมที่มักให้ความสำคัญเฉพาะการพัฒนาทักษะที่เป็นความรู้ ละเลยการสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในตลาดแรงงาน อาทิ ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง และสร้างแรงจูงใจ ส่งผลให้เยาวชนกลุ่มนี้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การวิเคราะห์ผลการสำรวจภาระการทำงานของประชากร พ.ศ. 2565 ชี้ให้เห็นว่า กำลังแรงงานอายุ 20-59 ปี ในประเทศไทยถึงร้อยละ 56 มีคุณสมบัติทางวิชาการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของอาชีพ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของ OECD อยู่ที่ร้อยละ 32 และพบอีกว่า ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และสังคมศาสตร์ มากกว่าร้อยละ 80 ประกอบอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับสาขาที่เรียนมา ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีวุฒิสูงสุดในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พบอัตราความไม่สอดคล้องของคุณวุฒิทางวิชาการกับความต้องการของตลาดแรงงานสูงถึงร้อยละ 62

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ สะท้อนให้เห็นอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่สำคัญและเป็นที่มาของความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษาและการทำงานในประเทศไทย คือ 1) ความไม่สมดุลในตลาดแรงงาน โดยอุปทานของผู้สำเร็จการศึกษาในบางสาขามีมากกว่าความต้องการในตลาดแรงงาน ในขณะที่บางสาขามีน้อยกว่าความต้องการในตลาดแรงงาน ทำให้ขาดแคลนแรงงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม 2) ความไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษากับความต้องการที่แท้จริงของตลาดแรงงาน โดยหลักสูตรจำนวนมากยังคงเป็นหลักสูตรเดิมตามขีดความสามารถในการเปิดสอนของสถาบันการศึกษา ซึ่งไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งไม่สอดคล้องกับสมรรถนะเฉพาะของภาคอุตสาหกรรม และ 3) ขาดการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนขาดข้อมูลในการตัดสินใจทางการศึกษาและอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพจริงของตลาดแรงงาน แม้ว่าภาครัฐจะจัดให้มีบริการแนะแนว

อาชีพผ่านโรงเรียนและสำนักงานแรงงานอย่างกว้างขวาง แต่บริการเหล่านี้ล้าสมัย ขาดความเจาะจง และดำเนินการโดยครูที่มีภาระงานมากและไม่ได้รับการอบรมเฉพาะทาง

3.2 สถานการณ์การจัดหลักสูตรการศึกษา/โครงการเพื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ในประเทศไทย

ด้วยสถานการณ์ของประเทศและบริบทของบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ค่านิยมในการประกอบอาชีพเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย การประกอบอาชีพของคนไทยในอนาคตมีลักษณะยืดหยุ่นมาก กอปรกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในธุรกิจและสังคมที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ (Digital disruption) หลายอาชีพถูกเลิกจ้าง ผู้คนส่วนหนึ่งจึงหันมาประกอบอาชีพอิสระที่หาเงินได้ง่ายและไม่ต้องใช้วิชาความรู้มากนัก ด้วยการเรียนรู้หรือฝึกอบรมที่ใช้เวลาไม่นาน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนและคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การเรียนรู้มีความเปิดกว้างและยืดหยุ่นมากขึ้น โดยระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นชั่วโมงเรียนยาวนาน ไม่ตอบโจทย์คนที่ต้องการทักษะเร็วเพื่อหารายได้ ปัจจุบันจึงมีการดำเนินงานทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชนในประเทศไทย ในการออกแบบการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่ (area-based) และเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมความต้องการของตลาดแรงงาน ผ่านการส่งเสริมหลักสูตรระยะสั้นที่เน้นความสามารถปฏิบัติ (competency-based) การรับรองสมรรถนะแบบยืดหยุ่น อาทิ credit bank การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น (Flexible Education) การเปิดเส้นทางกลับสู่การศึกษา (re-entry pathways) และการจัดให้มีแพลตฟอร์มสำหรับการเรียนรู้ (Learning Platform) อีกทั้งการทำงานร่วมกับสถานประกอบการในรูปแบบจูงใจ (tax incentives, workplace learning certification) จะช่วยลดต้นทุนการฝึกงานและเพิ่มโอกาสรับนักเรียนฝึกงานได้มากขึ้น ตัวอย่างการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

นโยบาย Learn to Earn กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดนโยบาย Learn to Earn “พัฒนาทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียน มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ” **นโยบาย OBEC Zero Dropout** “พาน้องกลับมาเรียน นำการเรียนไปให้น้อง” โดยจัดการศึกษายืดหยุ่น ให้ผู้เรียนมีทักษะด้านอาชีพและความเป็นผู้ประกอบการควบคู่กัน เพื่อไม่ให้เด็กหลุดจากระบบ โดยเปลี่ยนบทบาทครูเป็นโค้ช และให้โอกาสเยาวชนได้เรียนรู้ควบคู่มีรายได้และมีการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นการลดภาระงานครูเพื่อให้ครูมีเวลาและมีพลังในการพัฒนาการสอน การยกระดับคุณภาพชีวิตของครู และการเสริมแรงด้านวิชาชีพที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นแนวทางอาชีพและทักษะที่ต้องการ นโยบายดังกล่าวเมื่อรวมกับมาตรการ TVET แบบยืดหยุ่น และการสนับสนุนจากภาคเอกชน สามารถเสริมสร้างระบบ Learn to Earn ให้เกิดผลได้จริงในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อเชื่อมโยงกับมาตรการจูงใจของสถานประกอบการ และกลไกการรับรองสมรรถนะ รวมทั้งมีการขับเคลื่อนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการแต่งตั้งคณะทำงานฯ วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการบูรณาการ Learn to Earn เข้ากับรายวิชา เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลโครงการในช่วงปีการศึกษา 2567-2568 รวมถึงการจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมโครงการทุนแลงาน (Work-for-Learning) เพื่อให้ นักเรียนได้มีรายได้ระหว่าง

เรียน และสร้างทักษะอาชีพเบื้องต้น เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ให้นักเรียนระดับชั้น ม.3 จำนวน 3 คน ได้ทำงานในหน่วยราชการช่วงปิดภาคเรียน และให้ได้รับค่าตอบแทนวันละ 300 บาท รวม 20 วัน (6,000 บาท) โครงการ “Learn to Earn” เพื่อเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ./สพฐ.) ส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างรายได้ บ่มเพาะครูเป็นโค้ชและแนะแนวผู้เรียนให้ส่งเสริมทั้งความถนัดและศักยภาพของเด็กโดยเฉพาะเด็กพิการหรือผู้ด้อยโอกาส โครงการ Future Skill & Learn to Earn โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นโครงการระดับพื้นที่เพื่อพัฒนานักเรียนให้พร้อมสู่ตลาดแรงงาน เสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคต จัดกิจกรรมฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคตควบคู่กับการสร้างรายได้ในช่วงเรียน

การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น (Flexible Education) โดยนำแนวคิดการเทียบโอนผลการเรียนและการสะสมหน่วยกิตมาปรับใช้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น แนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบ ที่เปิดช่องให้ผลการเรียนรู้จากการฝึกทักษะอาชีพและการศึกษานอกระบบสามารถนำมาเทียบโอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับโครงการที่ส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน ตัวอย่างโครงการที่ร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาค (กสศ.) ทดลองนำร่อง ได้แก่ โครงการ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ในระดับอาชีวศึกษามีการส่งเสริมการบ่มเพาะผู้ประกอบการในอาชีวศึกษา (Start-up incubation) และโครงการ Smart Farmer/Young Smart Farmer ที่เชื่อมทักษะทางการเกษตรกับเทคโนโลยี การส่งเสริมพัฒนา Modular TVET ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพและสายเทคนิคที่แบ่งหลักสูตรออกเป็นหน่วยย่อยๆ เรียกว่า “โมดูล” ในแต่ละโมดูลจะเน้นทักษะหรือสมรรถนะเฉพาะ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนทีละโมดูล สะสมหน่วยกิตและได้รับใบรับรอง (certificate) ทีละส่วนและเมื่อเรียนครบตามโมดูลที่กำหนดจะได้รับคุณวุฒิเต็มรูปแบบ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้ออกแบบและจัดหลักสูตรอาชีพระยะสั้นและหลักสูตรต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะประกอบอาชีพ เช่น หลักสูตรทำขนมไทย งานฝีมือ งานเกษตรแปรรูป ซึ่งปรับเนื้อหาให้ตอบสนองความต้องการพื้นที่ มีชุด “หลักสูตรต่อเนื่อง 43 หลักสูตร” ที่เน้นการปฏิบัติและการนำไปประกอบอาชีพได้ทันที ใช้ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล/อำเภอเป็นหน่วยให้บริการ จัดฝึกแบบระยะสั้น ผสมการฝึกเชิงปฏิบัติและการสร้างช่องทางตลาด/เครือข่าย จำหน่ายผลิตภัณฑ์หลังฝึกงาน

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานกลางได้ร่วมกันจัดทำคู่มือและโครงการนำร่องเกี่ยวกับ ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ (National Credit Bank / Thailand Credit Bank System) เพื่อรองรับการสะสมผลการเรียนรู้จากการฝึกอบรม ประสบการณ์ทำงาน และการศึกษาทุกรูปแบบ โดยตั้งเป้าหมายให้ระบบรองรับการเทียบโอนสู่วุฒิการศึกษาและการยกระดับทักษะเพื่อการทำงาน มีการทดลองออกแบบโมเดล (Thai-CBS) และผลักดันกลไกกลางที่เชื่อมหน่วยงานต่าง ๆ (หน่วยศึกษา สถาบันฝึกอบรม ภาคเอกชน) เพื่อให้หน่วยกิตจากแหล่งต่าง ๆ สามารถสะสมและนำไปใช้ได้จริง

ในระดับอุดมศึกษา มีนโยบายผลักดัน Upskill-Reskill โดยตั้งเป้าฝึกคนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม เทคโนโลยีและงานคุณภาพ ตัวอย่างโครงการสนับสนุนทักษะเพื่ออุตสาหกรรม EEC, EV, AI ซึ่งรวมหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรในสถาบันอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยที่เชื่อมกับตลาดแรงงาน และมหาวิทยาลัย

หลายแห่งเริ่มพัฒนา **คลังหน่วยกิต (credit repository/credit bank on campus)** เพื่อนำผลการเรียนจากหลักสูตรปกติ หลักสูตรฝึกอบรม และการประเมินสมรรถนะ มาสะสมและเปิดช่องให้ผู้เรียนกลับมาใช้หน่วยกิตนั้นในอนาคต เช่น นักศึกษาที่หยุดเรียนระหว่างทำงานสามารถเก็บสะสมหน่วยกิตไว้และกลับมาเรียนต่อ หลักสูตรตัวอย่างมักเป็นโมดูลฝึกทักษะอาชีพ หลักสูตรระยะสั้นเชิงเทคนิค และการเรียนรู้ออนไลน์ที่ได้รับการรับรอง โดยมีการจัดระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิต (Credit Registry/Credit Bank) มีแนวทางการประเมินและออกใบรับรอง (certificate/credits) เพื่อให้หน่วยกิตสามารถเทียบโอนภายในภายนอกสถาบันได้ และเชื่อมโยงกับตลาดแรงงานผ่านเครือข่ายพันธมิตร

ขณะเดียวกันหน่วยงานภาคส่วนอื่น ๆ ก็เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการสร้างรายได้ อาทิ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้มีข้อริเริ่มของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งบรรเทาปัญหาเด็กกลุ่มเปราะบางและด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยการสนับสนุนทุนการศึกษา ผ่านการเชื่อมโยงระบบข้อมูลการแนะแนว และการสร้างโอกาสในการเรียนที่ยืดหยุ่น การฝึกอาชีพให้เข้าถึงกลุ่มเปราะบางมากขึ้น นำเสนอแนวคิด **“ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในกรอบการศึกษายืดหยุ่น”** เพื่อให้ผู้เรียนสะสมผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงทักษะอาชีพและประสบการณ์ทำงาน ซึ่งสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมไปใช้เทียบโอนเพื่อรับวุฒิ หรือใช้เป็นพอร์ตโฟลิโอในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยให้ข้อมูล/คู่มือและ**มีการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Flexible Learning Hub)** และทำงานร่วมกับสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อนำแนวทางไปทดลองและขยายผล ตัวอย่างเช่น **โครงการ Mobile School** โรงเรียนเคลื่อนที่: “เรียนได้ทุกที่ มีรายได้ มีวุฒิการศึกษา” และแนวคิด **“1 โรงเรียน 3 รูปแบบ”** ซึ่งออกแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ทั้งรวมระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ช่วยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนอายุ 7-24 ปีที่หลุดจากระบบกลับเข้าสู่การศึกษา สามารถเรียนต่อและรับวุฒิได้พร้อมกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพและโอกาสสร้างรายได้ควบคู่ไปกับการศึกษาพื้นฐาน โดยใช้เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้สถาบันทางสังคม และศูนย์ชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับ สพฐ./หน่วยงานท้องถิ่น และเครือข่ายภาคี (NGOs, ภาคเอกชน, นักวิชาชีพ) ทำหน้าที่ออกแบบแผนการเรียนรู้รายบุคคล (learning plan) มีครูพี่เลี้ยง/learning designer และเปิดช่องทางการเรียนรู้ทั้งแบบออนไลน์ ออนไลน์ หรือนำการเรียนรู้เข้าไปสู่ชุมชนด้วยรถโมบายยูนิต (Mobile School) ทำให้ผู้เรียนได้ทั้งวุฒิฯ และทักษะประกอบอาชีพหรือรายได้ทันที มีการนำร่องกับโรงเรียนนำร่องและศูนย์การเรียนรู้ มูลนิธิเอสซีจี ได้ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แนวคิด **“Learn to Earn เรียนรู้เพื่ออยู่รอด/สร้างรายได้”** เช่น ให้ทุน/หลักสูตรเชิงทักษะ (STEM, Hard Skills) และการสร้างพื้นที่ต้นแบบ **“Learn to Earn Sandbox”** พัฒนาโมดูลการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (co-created curriculum) ฝึกทักษะเชิงอาชีพและการประกอบธุรกิจชุมชน พร้อมออกแบบเส้นทางส่งต่อสู่ตลาด (market linkages) และการวางระบบติดตามผล/การวัดผลเชิงทักษะ ตัวอย่างโครงการ “สระบุรีกินได้” พัฒนา 5 อาชีพใหม่ที่ผนึกเครือข่ายชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดและโอกาสสร้างรายได้ในพื้นที่ (SCG Foundation, 2025) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เปิดให้บริการอบรมอาชีพทั้งแบบสถานฝึกและรูปแบบออนไลน์ ตลอดจนคอร์ส upskills/reskill ผ่านแพลตฟอร์ม DSD

Online Training และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานประจำจังหวัด โดยให้ฝึกอบรมฟรีมีเบี้ยเลี้ยงในบางโครงการ จัดอบรมเชิงปฏิบัติพร้อมการรับรองมาตรฐานฝีมือ ช่วยเชื่อมต่อกับนายจ้างตลาดแรงงาน และขยายรูปแบบ เป็นการฝึกระยะสั้นสำหรับ gig workers และผู้มีรายได้น้อย

นอกจากนโยบาย แนวคิด และการขับเคลื่อนผ่านหลักสูตร โครงการ และการบูรณาการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้แล้ว ในการเรียนรู้ยุคปัจจุบันต้องสามารถตอบโจทย์ การเรียนรู้ Anywhere Anytime ผ่าน**แพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Learning Platform)** อาทิ กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DE) ได้พัฒนา**แพลตฟอร์ม “Learn to Earn”** ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมทักษะ ดิจิทัล ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้และสร้างรายได้ (Credit Bank) ผ่านระบบดิจิทัลที่รองรับผู้ใช้ ได้มากกว่า 20 ล้านคน สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ สร้าง**แพลตฟอร์ม E-Workforce Ecosystem Platform หรือ EWE Platform** ซึ่งจะเป็นคลังข้อมูลขนาดใหญ่ที่ตอบสนอง การพัฒนากำลังคน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติการศึกษา ผลงาน ประสิทธิภาพการทำงาน การฝึกอบรมต่าง ๆ มีคลังหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต มากกว่า 500 หลักสูตร พร้อมสนับสนุน E-Coupon เพื่ออบรมฟรี และเมื่อผ่านการอบรมยังสามารถเก็บสะสมสมรรถนะการเรียนรู้ เป็น Competency Credit Bank เชื่อมโยงกับการขอรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ **แพลตฟอร์ม Thai MOOC** แพลตฟอร์มการเรียนรู้ ออนไลน์ระดับชาติ ให้บริการคอร์ส Upskill & Reskill มากกว่า 472 หลักสูตรภายใต้โครงการ Thailand Cyber University (TCU) มีระบบ E-Portfolio, Credit Bank, Learning Plan และ MOOC Directory เพื่อให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตและนำไปใช้ในภายหลังได้ เหมาะกับทั้งกลุ่มวัยเรียน วัยทำงานและผู้ที่ต้องการหารายได้เพิ่มเติม **โครงการ Learn Big app** ภายใต้โครงการ Learning Coin ของ UNESCO ดำเนินการ ผ่านแอปพลิเคชัน โดยแจกแท็บเล็ตและ SIM card ให้ผู้เรียนชาวมุสลิม/ชาติพันธุ์ ฝึกอ่านหนังสือหลายภาษา ติดตามการใช้งาน และให้เงินรายเดือนแก่ผู้ปกครองตามผลการเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจด้านการเรียนรู้ เพื่อรายได้ **แพลตฟอร์ม 360 Connect : Connect The Future** การสร้างห้องเรียน Learn to earn ห้องเรียนดิจิทัลแห่งการเรียนรู้สู่โลกอนาคต หลักสูตรการเรียนรู้รูปแบบใหม่มุ่งเน้นการศึกษาที่ไม่หยุดนิ่ง แค่ในห้องเรียน โดยผู้เรียนสามารถเรียนไปด้วยสร้างรายได้ไปด้วยบนแพลตฟอร์ม ภายใต้แนวคิด “Learn more, Contribute more, Earn more - ยิ่งเรียน ยิ่งทำ ยิ่งได้” รวบรวมหลักสูตรในธีม Web3 เช่น เริ่มต้น ลงทุน, Airdrop, Sandbox; ผู้เรียนทำภารกิจ (mission) และได้รับรางวัลเช่น Certificate, สิทธิพิเศษ และ เหรียญ WORLD TOKEN ที่นำไปแลกเปลี่ยนค่าได้จริง

3.3 แนวคิด นโยบาย กฎหมายและกลไกที่เกี่ยวข้องการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)

1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 4 มุ่งสร้าง หลักประกันว่า ทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดชีวิต เป้าหมายย่อย 4.4 เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่เกี่ยวข้องจำเป็น รวมถึงทักษะทาง ด้านเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่มีคุณค่า และการเป็นผู้ประกอบการภายในปี พ.ศ. 2573

2) แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป ได้แก่ (1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคนของประเทศในรูปแบบของระบบ E-Workforce Ecosystem ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัยของการทำงาน ทั้งในและนอกระบบด้านข้อมูลกำลังคน เช่น การหางาน หลักสูตรพัฒนาสมรรถนะ หลักสูตรการพัฒนาให้ผู้ใช้งานออกไปเป็นผู้ประกอบการ การแนะนำอาชีพ การฝึกอาชีพ หน่วยฝึกอบรม หน่วยให้การรับรอง และ (2) การศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหรือจัดตั้งกองทุนใหม่เกี่ยวข้องที่มีอยู่เพื่อให้สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง โดยมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้คนทำงานในทุกช่วงวัยสามารถเข้าสู่อุปกรณ์พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ และถูกทิศทาง ตลอดจนสร้างมาตรการแรงจูงใจและขับเคลื่อนให้ผู้ประกอบการและนายจ้างมีวัฒนธรรมในการส่งเสริมให้ลูกจ้างเข้าสู่อุปกรณ์พัฒนาทักษะ และยกระดับสมรรถนะเพื่อผลิตผลผลิตและความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงรองรับการเปลี่ยนแปลงอาชีพที่อาจเกิดขึ้นจากบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ

3) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน และยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนคนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

4) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework) มีหลักการสำคัญในการพัฒนากำลังคนและการศึกษาเพื่อการมีงานทำในการสร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ ซึ่งกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกำหนดสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ และใช้สมรรถนะที่ได้รับการยอมรับร่วมกันดังกล่าวมาพัฒนาและกำหนดหลักสูตร รวมทั้งออกแบบระบบการเรียนการสอนพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ ครู ผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ (ภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ธุรกิจและบริการ) และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบความต้องการของภาคการผลิตและบริการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

4. แนวคิดและนโยบายการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) ของต่างประเทศ

แนวคิดและนโยบายการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) ของต่างประเทศจาก การศึกษา พบว่า

1) ประเทศอังกฤษ หลังสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (อายุ 5-16 ปี) นักเรียนสามารถเลือกได้ 3 เส้นทางหลัก คือ (1) การเรียนต่อแบบเต็มเวลาในโรงเรียนหรือวิทยาลัย (2) การย้ายสู่การเรียนรู้ในหลักสูตร ฝึกอบรมที่เน้นการทำงานเป็นฐาน work-based training programmer หรือการฝึกหัดแบบ apprenticeship และ (3) เริ่มทำงานแบบเต็มเวลาหรือครึ่งเวลาหรือทำงานแบบอาสาสมัคร

2) ไต้หวันหรือสาธารณรัฐจีน เริ่มมีการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในโรงเรียนในระดับ หลังมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ การศึกษาสายสามัญและการศึกษาสายอาชีพ โดยโรงเรียนสามารถให้ใบประกาศนียบัตรเพื่อรับรองคุณวุฒิเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนได้

3) ประเทศเยอรมนี เมื่อสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (อายุ 6-18 ปี) ไม่จำเป็นต้องเรียนแบบเต็มเวลา แต่ต้องเรียนแบบครึ่งเวลาต่ออีก 3 ปีในสาขาวิชาชีพ สำหรับผู้ที่เรียนสาขาวิชาชีพจะจบเรียนถึงอายุ มากกว่า 18 ปี โดยจะเริ่มเข้าเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ตามระบบ ซึ่งระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น (1) ระบบการแบ่งระดับโรงเรียน หรือ Subdivided school system ประกอบด้วยการศึกษา 4 แบบ คือ ระดับมัธยมศึกษาแบบทั่วไป การศึกษาแบบเร่งรัด (Intermediate schools) โรงเรียนแบบ Grammar schools และ Comprehensive schools (2) ระบบคู่ หรือ Dual system ซึ่งมีเส้นทางการเรียน ให้เลือกหลากหลาย สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 4 แบบ และโรงเรียนอาชีวศึกษา มีสาขาวิชาให้เลือกเรียนหลากหลายกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการออกแบบหลักสูตร ระบบการฝึกอาชีพเชิงคู่ เรียกว่า “Dual VET” ซึ่งผสมผสานการเรียนรู้สองพื้นที่หลัก คือ การฝึกปฏิบัติใน สถานประกอบการ (in-company training) กับการเรียนเชิงทฤษฎีในโรงเรียนอาชีวศึกษา (vocational school) ผู้เรียนเป็นลูกจ้างฝึกงานของบริษัทและได้รับค่าจ้างระหว่างการฝึก ทำให้มีรายได้ขณะเรียนและได้รับ ประสบการณ์งานจริงตั้งแต่ต้น โดยออกแบบหลักสูตรร่วมกับนายจ้าง สมาคมอุตสาหกรรม และหน่วยงาน การศึกษา ทำให้เนื้อหาวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงานในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ กระบวนการฝึกมีการกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ วิธีการประเมิน และหลักฐานการผ่านการฝึก (assessment & certification) ซึ่งยอมรับในระบบแรงงาน การมีส่วนร่วมของบริษัทตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การให้ พี่เลี้ยงในงาน (mentors / trainers) และการให้โอกาสจ้างงานเมื่อตอบโจทย์ ทำให้เส้นทางการเปลี่ยนจาก เรียนสู่การทำงานราบรื่นและลดอัตราเยาวชนว่างงาน ระบบนี้ยังมีกลไกสนับสนุนรัฐ เช่น การส่งเสริม บริษัทขนาดเล็กให้รับออร์เดอร์ฝึกงาน และการพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะโดยสถาบันกลาง (BIBB)

4) ประเทศสิงคโปร์ ขับเคลื่อนแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านโครงการ Skills Future ที่ให้ “เครดิตการเรียนรู้” แก่พลเมืองเพื่อใช้ลงทะเบียนฝึกอบรม อัปสกิลหรือรีสกิลในหลักสูตรระยะสั้นและระยะ ยาว นอกเหนือจากเครดิตส่วนบุคคล ยังมีโปรแกรม Work-Study ที่ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสถาน ประกอบการเพื่อให้นักเรียนได้เรียนเชิงทฤษฎีควบคู่การทำงานจริงในสถานประกอบการ พร้อมระบบแนะแนว

และการรับรองผลการเรียนที่นำไปใช้ต่อการเลื่อนตำแหน่งหรือค่าจ้างได้จริง นโยบายสนับสนุนโดยการ เชื่อมข้อมูลอุปสงค์-อุปทานทักษะในตลาด แรงจูงใจด้านการเงิน และการสนับสนุนผู้ประกอบการให้ร่วมเป็น พาร์ทเนอร์ฝึกงาน

5) ประเทศออสเตรเลีย ส่งเสริมระบบการศึกษาอาชีวะ (VET) ที่ผสมผสานการฝึกในสถานประกอบการ (apprenticeships / traineeships) กับหลักสูตรที่ปรับให้ทันต่อความต้องการตลาด รวมถึงมีการสะสม หน่วยกิตแบบ micro-credentials เป็นใบรับรองทักษะสั้นๆ ที่สามารถสะสมเป็นคุณวุฒิใหญ่ได้ (stackable credentials) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนโดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องการรายได้เร็วสามารถเลือกเรียนโมดูลสั้นๆ เพื่อสมัครงาน หรือเพิ่มโอกาสรับงานภายในเวลาอันสั้น สถาบัน TAFE และผู้ให้บริการภาคเอกชนร่วมออกแบบหลักสูตร กับนายจ้างเพื่อให้แน่ใจว่ามีการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นมีการเสนอแนะ แนวทางการประเมินคุณภาพ และสนับสนุนการวิจัยเพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับการจ้างงานของผู้ที่ผ่านการฝึก ระบบนี้จึงผสานความยืดหยุ่นของหลักสูตรกับการรับรองมาตรฐานที่ตลาดแรงงานยอมรับ ทำให้ผู้เรียน สามารถสร้างรายได้จากทักษะเฉพาะได้เร็วขึ้น

6) ประเทศฟินแลนด์ ให้ความสำคัญกับการแนะแนวอาชีพ (career guidance) และการเรียนรู้ เชิงงาน (work-based learning) ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา โดยการออกแบบหลักสูตรแกนกลางที่ยืดหยุ่น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและอุตสาหกรรม หน่วยงานการศึกษาชาติ (EDUFI) กำหนด มาตรฐานคุณสมบัติและสนับสนุนสถาบันให้เชื่อมต่อกับสถานประกอบการ ผ่านโครงการฝึกงานแบบ มีโครงสร้าง นักเรียนสามารถเลือกเส้นทางอาชีพได้ตั้งแต่นั้นๆ มีการประเมินผลทักษะเชิงปฏิบัติและการให้ คำปรึกษาแบบตัวต่อตัวสำหรับการวางแผนอาชีพ

7) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีระบบ Apprenticeship ซึ่งเยาวชนมากกว่าครึ่งเลือกเส้นทางอาชีพ หลังการศึกษาภาคบังคับ โดยเข้าสู่การฝึกงานที่สถานประกอบการ 3-4 วันต่อสัปดาห์ ควบคู่กับการเรียน ในสถาบันอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน ของเศรษฐกิจท้องถิ่นและมีมาตรฐานการรับรองระดับชาติ ทำให้ผู้เรียนมีรายได้ขณะฝึกและมีโอกาสรับเข้า ทำงานถาวร ระบบยังมีเครือข่ายสนับสนุน เช่น สมาคมอุตสาหกรรมและสถาบันฝึกอบรมที่ร่วมกันพัฒนา หลักสูตรและมาตรฐานการประเมิน ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างการเรียนและการทำงาน

8) ประเทศแคนาดา ในรัฐออนแทรีโอ มีระบบ Cooperative Education (Co-op) เป็นกรณีตัวอย่าง นักเรียนในระดับอุดมศึกษาและบางระดับมัธยมสามารถลงทะเบียนโปรแกรม co-op ที่สลับระหว่างการเรียน ในชั้นกับการฝึกงานในสถานประกอบการ โดยการฝึกงานเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรและได้รับ หน่วยกิตทางการศึกษา ผู้เรียนจะได้ทำงานจริง มีพี่เลี้ยงในองค์กร และทำโครงการที่เชื่อมโยงความรู้จาก ชั้นเรียนกับการปฏิบัติจริง หลักสูตร co-op มักมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการสมัครงาน การประเมินผลงานในที่ทำงาน และการสะท้อนการเรียนรู้ (reflective practice) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสร้าง ผลงานเป็นแฟ้มสะสมงาน (portfolio) เพื่อใช้สมัครงานหลังจบการศึกษา ส่งผลให้การเปลี่ยนผ่านสู่การมีงาน ทำง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับค่าจ้างขณะเรียนด้วย

9) ประเทศออสเตรเลีย จัดทำกรอบคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับครูและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาชีพ อีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ที่ได้มีหลักสูตร/โปรแกรมการแนะแนวทางในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกำหนดแผนการดำเนินงาน

5. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

ขอให้สมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติพิจารณาเอกสารหลักและมติ “การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn)”

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567, พฤษภาคม 27). ศธ. พร้อมหนุนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น... 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ. สืบค้นจาก https://flexiblelearning.eef.or.th/article-2074/?utm_source=chatgpt.com
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). (2567). ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank). Flexible Learning Hub. Retrieved 2025. สืบค้นจาก <https://flexiblelearning.eef.or.th/creditbanksystem/>
- _____. (2567). Flexible learning แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/infographic-flexible-learning-2/>
- รัตติยา ภูล่อ. (2564). อะไรทำให้เด็กไทยกลายเป็น NEETs? : แก้ปัญหาคนนอกตลาดแรงงานและการศึกษากับรัตติยา ภูล่อ. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/ruttiya-neets-interview/>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2567). รายงานสรุปการพัฒนาทุนมนุษย์ ในประเทศไทย การศึกษา ช่องว่าง อุปสรรค และทางเลือกเชิงนโยบาย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). นโยบายที่ 2.6: พัฒนาทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียน มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn) [PDF]. รายงาน สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1 _____ . (2568, มิถุนายน–กรกฎาคม). โครงการ “พาน้องกลับมาเรียน นำการเรียนรู้ไปให้น้อง”
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579. กรุงเทพฯ: פרקחאנאกราฟిక จำกัด _____ . (2560). กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: פרקחאנאกราฟిక จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2568. สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรเดือน มกราคม พ.ศ. 2568. กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/2R39eBIBB>. (2024). VET data report: Vocational education and training in Germany. สืบค้นจาก <https://www.bibb.de/datenreport/en/index.php>
- IMD. (2024). World Competitiveness Yearbook 2024. สืบค้นจาก <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/>
- UNESCO. (2023). Flexible Learning Strategies for Out-of-School Children and Youth. สืบค้นจาก <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000252750>
- United Nations. (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development

ประเด็นที่ 2 ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นโยบายสาธารณะนี้มุ่งเน้น ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกันขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้ในฐานะปัจจัยความสำเร็จหลัก (Key Success Factors) เพื่อพัฒนาชุมชนสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยร่วมกันกำหนดประเด็นการเรียนรู้ของเมืองให้ชัดเจนตามบริบทของชุมชน จัดให้มีระบบการจัดการองค์ความรู้ควบคู่กับการพัฒนาผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ส่งเสริมให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถประสานภารกิจของทุกฝ่าย ควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ให้ชุมชนมีปลอดภัย น่าอยู่ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของทุกช่วงวัย อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

สมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

ได้พิจารณารายงานเอกสารหลัก เรื่อง “ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตระหนักว่า การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ได้เป็นเพียงเป้าหมายเชิงพื้นที่ หากแต่เป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เสริมสร้างทุนมนุษย์ และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน ทั้งด้านบุคลากร แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในทุกช่วงวัย แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายของเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ขององค์การยูเนสโก (GNLC) คือการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

รับทราบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการรับรองให้เป็นเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ขององค์การยูเนสโก (GNLC) จำนวน 10 แห่ง (ประกอบด้วย 9 จังหวัด และ 1 อำเภอ) แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและเมืองขนาดใหญ่ ทำให้ภาพรวมของประเทศไทยยังไม่สามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนจังหวัดทั้งสิ้น 77 จังหวัดของประเทศ ถือได้ว่าเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันพัฒนาและเสริมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ในระดับชุมชนให้เข้มแข็ง และสามารถยกระดับสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ในระดับสากล ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ชื่นชมว่า ประเทศไทยมีภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ได้ผนึกกำลังกันอย่างเข้มแข็ง ภายใต้แนวทาง “Co-Creation to Drive Lifelong Learning City” เพื่อบูรณาการภารกิจร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม อย่างเป็นรูปธรรม โดยในปี พ.ศ. 2568 ภาคีหลักจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) กระทรวง

การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (OKMD) มหาวิทยาลัยพะเยา สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้ร่วมขับเคลื่อนแพลตฟอร์มการเรียนรู้ประเทศไทย (Thailand Learning City Platform) โอภาสนี้ สกศ. ได้นำมติสมัชชาสภาการศึกษา พ.ศ. 2567 มาร่วมขับเคลื่อนในฐานะ Lifelong Learning Booster ร่วมกับ OKMD ทำหน้าที่เป็นกลไกกลางระดับชาติในการสนับสนุนความร่วมมือด้านวิชาการและเชื่อมโยงภารกิจระหว่างผู้นำในพื้นที่ภาคีเครือข่าย และนโยบายระดับประเทศ เพื่อยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงในทุกภูมิภาคของประเทศ

หวังใยว่า การขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ยังคงเผชิญข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ฐานข้อมูล โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงผู้นำที่ทำให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง ส่งผลไปถึงการบูรณาการแผนงานระหว่างกระทรวงและองค์กรในทุกระดับ อีกทั้งในชุมชนมีพื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) ไม่เพียงพอ และไม่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ และเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้นับในระยยะยาว

เห็นว่า นโยบายสาธารณะ “ระบบนิเวศการเรียนรู้ : ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต” มีบทบาทสำคัญในการยกระดับระบบนิเวศการเรียนรู้ของชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย เชื่อมโยงและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ที่รองรับผู้คนทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ทั้งนี้ ยังส่งเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถต่อยอดไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง จึงร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาในประเด็นนี้ โดยมีมติดังต่อไปนี้

1. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือกับ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่จัดการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ร่วมกัน**บูรณาการภารกิจในการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้ของประเทศอย่างเป็นระบบ และให้กำหนดเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ** โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับระบบนิเวศการเรียนรู้ของชุมชนให้เป็นรากฐานสำคัญของการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เชื่อมโยงนโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาเมืองวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) เปิดพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของคนทุกช่วงวัย ผู้ประกอบการท้องถิ่น และภาคส่วนอื่น ๆ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์บริบทของชุมชน เพื่อให้การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงในระบบการศึกษา แต่สามารถต่อยอดไปสู่

การนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาชุมชน ตลอดจนเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างทุนมนุษย์ของประเทศ

2. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **ร่วมกันเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทผู้นำชุมชนให้มีศักยภาพเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents)** ที่มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ ประสานภารกิจ และขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ผู้นำการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเป็นทั้งผู้นำตามตำแหน่งหน้าที่ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ตลอดจนผู้นำกลุ่มภาคีเครือข่ายการศึกษา โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันหนุนเสริมให้ชุมชนมีผู้นำที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ **การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบูรณาการความร่วมมือสู่การพัฒนาาระบบนิเวศการเรียนรู้** เพราะผู้นำท้องถิ่นที่มีวิสัยทัศน์และใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ จะสามารถเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และออกแบบการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้งการมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็งจะช่วยสร้างแรงขับเคลื่อนภายในชุมชน เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน สู่การพัฒนาที่ต่อเนื่อง เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และทำให้เมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในประเทศ

3. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **ร่วมกันส่งเสริมกำหนดประเด็นการเรียนรู้และสร้างอัตลักษณ์เมืองแห่งการเรียนรู้บนรากฐานท้องถิ่น (Learning City from Local Roots)** ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม ภูมิประวัติ และทุนทางปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้ง เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม กลุ่มคนรุ่นใหม่ และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน และสามารถเชื่อมโยงผู้คนทุกวัยโดยผสมผสานองค์ความรู้และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนากำลังคน ที่ช่วยเสริมสร้างความน่าสนใจของชุมชนที่มีอัตลักษณ์ พร้อมกับกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ และเสริมสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

4. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนา

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Smart Learning Infrastructure)** ตั้งแต่การเดินทางในชีวิตประจำวัน ความสว่างบนท้องถนนที่เชื่อมต่อที่อยู่อาศัยถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของประชาชนทุกช่วงวัย ตลอดจนจัดให้มีพื้นที่เรียนรู้ที่เข้าถึงได้สะดวก มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับผู้เข้าใช้งาน ส่งเสริมการจัดทำแพลตฟอร์มข้อมูลกลางด้านการเรียนรู้ที่ทันสมัย เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียม สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีความมั่นใจในการออกมาใช้พื้นที่สาธารณะและแหล่งเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศได้

5. ขอให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4

เอกสารหลัก ประเด็นที่ 2

ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. นิยามและคำจำกัดความ

1.1 ระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ รอบตัวผู้เรียนที่เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

1.2 เมืองแห่งการเรียนรู้ หมายถึง เมืองที่มีการใช้ทรัพยากรในทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกคนและทุกระดับ โดยมีการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) ส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่พื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัวและชุมชน 3) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่ทำงาน 4) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย 5) ส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศในการเรียนรู้ 6) สนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเข้มแข็ง (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564)

1.3 การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเกิดจากการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนาที่ผสมผสานกันอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย โดยการเรียนรู้อาจเกิดได้จากการจัดการศึกษา

แบบผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือจากประสบการณ์ ทั้งนี้ เป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

2. ความสำคัญของประเด็น

การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพ แต่เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัยให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ มีทรัพยากรการเรียนรู้ที่เพียงพอ และตอบโจทย์การฝึกฝนทักษะตามความสนใจของตนเอง การสร้างเมืองให้เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตต้องอาศัย “ระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem)” ที่หลากหลายตามบริบทของแต่ละชุมชน เข้ามามีบทบาทในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เสริมแรงบันดาลใจ สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อยอดสู่การเป็นเครือข่ายขับเคลื่อนชุมชนและประเทศชาติ

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดทิศทางของประเทศ ได้ให้ความสำคัญและระบุคำว่า “ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” มีความสำคัญต่อการยกระดับพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ตลอดจนเชื่อมโยงกับ “การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งเป็นเป้าหมายของเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ขององค์การยูเนสโก (GNLC) ปัจจุบันมีเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ทั้งสิ้น 356 เมือง จาก 79 ประเทศ โดยประเทศไทยร่วมเครือข่ายแล้ว จำนวน 10 เมือง อาทิ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต (เดชวัน ปัญญาวุฒิธรรม, 2567)

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนแพลตฟอร์มการเรียนรู้ของประเทศไทย (Thailand Learning City Platform) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย หน่วยงานด้านทุนและความรู้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เพื่อเป็นกลไกกลางในการสนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการ เชื่อมโยงผู้นำพื้นที่กับนโยบายประเทศ และส่งเสริมให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดขึ้นได้จริงในทุกภูมิภาค แม้จะมีความก้าวหน้าในหลายด้าน แต่ระบบนิเวศการเรียนรู้ในประเทศไทยยังเผชิญอุปสรรคสำคัญทั้งในด้านความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การเปลี่ยนแปลงผู้นำ ข้อมูลและฐานทรัพยากรที่ไม่เชื่อมโยงกัน ตลอดจนพื้นที่การเรียนรู้ที่ยังไม่เพียงพอและกระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ ปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้ความพยายามในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ยังไม่บรรลุผลในเชิงโครงสร้างและความยั่งยืนเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ฐานปัจจัยความสำเร็จหลัก (Key Success Factors) เพื่อพัฒนาชุมชนสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีความพร้อมทั้งด้านกายภาพ เทคโนโลยี องค์กรความรู้ ผู้นำ และการมีส่วนร่วม ต่อยอดสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างสมดุล การใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงถือเป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ ที่จะสร้างสังคมที่เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกช่วงวัย นำพาประเทศไทยสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3. สภาพการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโกในไทยและต่างประเทศ

3.1 สภาพการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโกในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีจังหวัด/อำเภอที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโกจำนวน 10 เมือง ได้แก่ เชียงราย เมื่อปี 2562 เชียงใหม่ ฉะเชิงเทรา และภูเก็ต เมื่อปี 2563 สุโขทัย พะเยา และหาดใหญ่ (จังหวัดสงขลา) เมื่อปี 2565 และล่าสุดที่ได้รับการรับรองเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2567 คือ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น และยะลา นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายเมืองอยู่ระหว่างการพัฒนาและมีศักยภาพที่จะเข้าสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ในเครือข่ายของยูเนสโก (เตชวัน ปัญญาภูมิธรรม, 2567)

การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ชุมชนให้ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (Global Network of Learning City : GNLC) มีหน่วยงานระดับท้องถิ่นเป็นแกนหลัก ร่วมกับองค์กรด้านการศึกษาหลากหลายแห่ง อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) โดยมี สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ สังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยประสานงานการสมัครเข้ารับการคัดเลือกให้เป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (GNLC)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สืบค้นและลงพื้นที่ศึกษาการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในจังหวัดหรือเมืองที่เป็นเครือข่าย GNLC ครบทั้ง 10 เมือง ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดสุโขทัย จังหวัดภูเก็ต อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดยะลา และ กรุงเทพมหานคร โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่ต่างกัน ดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย

มีเทศบาลนครเชียงรายเป็นองค์กรขับเคลื่อนหลัก ได้รับการคัดเลือกให้เป็น “เมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO แห่งแรกในประเทศไทย” โดยได้ร่วมกับภาคีเครือข่าย อาทิ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง TK Park องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JICA) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมพัฒนาโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกช่วงวัย รวมถึงเปิด “มหาวิทยาลัยวัยที่สาม (University of Third Age)” เพื่อจัดกิจกรรมนิทรรศการผู้สูงอายุสร้างเมือง ให้ความรู้ทั้งการดูแลรักษาสุขภาพ อาหารพื้นเมือง รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) จังหวัดเชียงใหม่

มีเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลัก ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมให้เข้าถึงคนทุกช่วงวัย โดยเมื่อปี 2567 มุ่งเน้นการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากร หรือประมาณ 30,000 คน ซึ่งทำให้เชียงใหม่เป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) จึงมีการเปิด

โรงเรียนฮวมสุข เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสังคมคุณภาพ มีเพื่อน เรียนสนุก เกิดระบบดาวกระจายขยายโรงเรียน ผู้สูงอายุไปยังอำเภออื่น ๆ ปัจจุบันเทศบาลนครเชียงใหม่ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ในฐานะเมืองเกษตรอัจฉริยะ

3) จังหวัดฉะเชิงเทรา

มีเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลัก โดยเทศบาลฯ ร่วมกับ TK Park จัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา (Knowledge Center of Chacheongsao : KCC) เพื่อพัฒนาระบบนิเวศ การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการจัดสรรพื้นที่การเรียนรู้ตอบโจทย์คนทุกช่วงวัย อาทิ Dream Square จัดเวิร์กช็อป และ Our Home จัดเวทีการแสดงสำหรับทุกช่วงวัย และนิทรรศการหมุนเวียน โดยความร่วมมือกับ สสส. Living Library ห้องสมุดมีชีวิต โดยความร่วมมือจัดสรรและแลกเปลี่ยนหนังสือกับ TK Park Sound Studio ห้องสมุดดนตรี สำหรับฝึกซ้อม K-Pop Cover Dance และ โรงละคร KCC นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมชวนคนเมือง อ่านหนังสือที่มีรถเข็นหนังสือมาแนะนำให้อ่านถึงหน้าบ้าน ปัจจุบันมีการกำหนดใหม่ คือ การส่งเสริม ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizens) เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

4) จังหวัดภูเก็ต

มีเทศบาลนครภูเก็ต เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลัก โดยมีเป้าหมายการพัฒนา “Phuket Learning City” คือ “สร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ที่น่าค้นหาของทุกคน โดยใช้อัตลักษณ์เมืองเป็นฐาน” ต่อยอดสู่การเป็นเมือง แห่งการเรียนรู้สำหรับชาวไทยและชาวต่างชาติ ปัจจุบันมีโรงเรียนในเครือข่ายเทศบาล 7 แห่ง ร่วมขับเคลื่อน การสร้าง Learning City ตอบโจทย์การศึกษาทั้งในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย มีพื้นที่การเรียนรู้ ที่น่าสนใจ อาทิ อุทยานการเรียนรู้นครภูเก็ต (PK Park) ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ CIC ปัจจัยสำเร็จ ของการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ คือ ทำอย่างไรให้คนในเมืองเห็นถึงความสำคัญว่า การเรียนรู้สามารถเพิ่ม คุณภาพชีวิตและเพิ่มมูลค่าให้การประกอบอาชีพในท้องถิ่น โดยผู้ขับเคลื่อนงานจะต้องไม่ทิ้งอัตลักษณ์ในพื้นที่ นำความคิดสร้างสรรค์มาบูรณาการทั้งภาษา วัฒนธรรม ประเพณี อาหาร ศาสนาสถาน และสถานที่ท่องเที่ยว ปัจจุบันเทศบาลนครภูเก็ตได้รับคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ภายใต้แนวคิด Phuket IT City และยังมีบทบาท Phuket Gastronomy ในฐานะสมาชิกโครงการเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการ อาหารของยูเนสโก

5) จังหวัดสุโขทัย

มีองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) สำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 (อพท.4) จังหวัดสุโขทัย เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลัก จุดเด่นของจังหวัดสุโขทัย คือได้รับการรับรองเป็น 4 เครือข่ายเมือง UNESCO ได้แก่ เมืองมรดกโลก มรดกความทรงจำแห่งโลก เมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Crafts and Folk Art) และ เมืองแห่งการเรียนรู้ ทำให้มีหน่วยงาน ทั้งในและนอกประเทศเข้ามาร่วมสนับสนุน นำไปสู่การผสานองค์ความรู้และบูรณาการงบประมาณ นอกจากนี้ ยังมีการนำ “แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (Creative and Cultural Economy)”

มาเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และศิลปะพื้นบ้าน เพื่อเพิ่มมูลค่าจากการผลิตสินค้าร่วมสมัย พร้อมสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6) จังหวัดพะเยา

มีคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ Phayao Learning City เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลักภายใต้ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยพะเยาร่วมมือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพะเยา เทศบาลเมืองพะเยา และชุมชนพะเยา ร่วมจัดทำ “Learning Route @ Phoyao Learning City” ต่อยอดแหล่งเรียนรู้สู่การท่องเที่ยววิถีชุมชน และเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) ในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดอื่น ๆ เช่น ลำพูน ตรัง และอุดรธานี อีกทั้งร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยาจัดทำในระบบธนาคารหน่วยกิตภายใต้หลักสูตรนักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้ (City Administrator Course) ให้คนพะเยาทุกช่วงวัยเข้ามาเรียนรู้ได้ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ ภายใต้แฮชแท็ก #phayaolearningcity มาสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการสร้างความร่วมมือ ส่งเสริมการนำแนวคิดคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) มายกระดับผลิตภัณฑ์จากนวัตกรรมชุมชน ชูความใส่ใจต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

7) อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา

มีเทศบาลนครหาดใหญ่ เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลัก จุดเด่นของการสร้างการเรียนรู้แบบฉบับเมืองหาดใหญ่ คือ ความเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่ทุกศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบร่มเย็น เป็นเมืองเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยพลังของวัยหนุ่มสาวที่เข้ามาศึกษาต่อ มาทำงาน และสร้างครอบครัว ทำให้หาดใหญ่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของทุกช่วงวัยที่มีความทันสมัย ซึ่งเทศบาลนครหาดใหญ่ได้จัดทำแผนงานร่วมกับมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เตรียมต่อยอดเป็น Hatyai Smart City ภายใต้แนวคิด เมืองน่าอยู่ น่าเที่ยว น่าลงทุน และด้วยการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) จึงมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูและการผ่อนคลาย (Wellness Tourism) มาพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พร้อมกับสร้างอาชีพให้กับคนในพื้นที่ มีการถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชุมชน และเปิดศูนย์บริการสาธารณสุข “หาดใหญ่ชีวาสุข” เป็นศูนย์การแพทย์ผสมผสาน เน้นการรักษาสุขภาพก่อนเกิดความเจ็บป่วยด้วยแอปพลิเคชัน “บริการสุขภาพทางไกล” C-CARE

8) จังหวัดขอนแก่น

มีเทศบาลนครขอนแก่น เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลักภายใต้ความร่วมมือระหว่าง บริษัทขอนแก่นพัฒนาเมือง (KKTT) บริษัท ขอนแก่น ทราฟฟิค ซิสเต็ม จำกัด (KKTS) สภาเมืองขอนแก่น และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ขับเคลื่อนโครงการ “ห้องเรียน 360 องศา” และ “ห้องเรียนขอบฟ้ากว้าง” เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสเรียนรู้ทุกช่วงวัย พร้อมแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย เช่น โฮมมูนิซิปัล และ Open Space ศูนย์เยาวชน รวมถึงกิจกรรม Learning City Festival และหลักสูตรนักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้ จุดแข็งสำคัญคือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งเทศบาล มหาวิทยาลัย กลุ่มเยาวชน (เช่น มหา’ลัยไพบานันท์, อีสานจะเลิร์น) ภาคเอกชน และชุมชน ร่วมกันออกแบบระบบการเรียนรู้เชิงพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายชีวิตของผู้เรียน กับระบบการศึกษา และผลักดันเป้าหมาย “Zero Dropout” อย่างเป็นรูปธรรม

9) จังหวัดยะลา

มีเทศบาลนครยะลา เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลักภายใต้วิสัยทัศน์ “เมืองไร้ขีดจำกัดแห่งการเรียนรู้ของทุกเพศทุกวัย” ทั้งทุนกายภาพ วัฒนธรรม และสังคม จนเกิดแนวคิด “เมืองแห่งสุนทรียะ” โดยเทศบาลฯ ปรับบทบาทเป็นผู้สร้าง “พื้นที่เปิด” เพื่อให้เครือข่ายและพลเมืองมีส่วนร่วม เช่น โครงการ *Yala Stories* ที่ชวนเยาวชนเล่าเรื่องเมืองผ่านศิลปะ กลุ่มลูกเหริ่งที่ช่วยดูแลกลุ่มเปราะบางหรือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบ มีให้การสนับสนุนด้านทุนการศึกษา รวมไปถึงการสร้างอาชีพ จุดเด่นคือ *TK Park ยะลา* เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายเข้ามาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และมีการจัดทำ *Yala Mobile Application* เป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถติดต่อสื่อสาร รวมถึงได้รับทราบข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจะจัดขึ้นได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

10) กรุงเทพมหานคร

มีกรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรขับเคลื่อนหลักโดยขับเคลื่อนการเรียนรู้ใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) พัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) การศึกษาภาคบังคับ 3) การพัฒนาทักษะอาชีพ 4) การเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกที่ทุกเวลา และ 5) การมีส่วนร่วมของประชาชน ภายใต้หลักการ 2 เรื่อง คือ *Learning for Life* และ *Opportunities for All* นอกจากนี้ยังร่วมกับ *TK Park* ภาคเอกชน และเครือข่ายพันธมิตรกว่า 70 หน่วยงาน จัดเทศกาลเรียนรู้กรุงเทพฯ หรือ *Learning Fest Bangkok* ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2566 เพื่อผลักดันให้เมืองและชุมชนท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้

3.2 สถานการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโกในต่างประเทศ

สถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยูเนสโก (UNESCO Institute for Lifelong Learning: UIL) ได้จัดตั้งเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (The UNESCO Global Network of Learning Cities: GNLC) เพื่อช่วยให้รัฐบาลท้องถิ่นพัฒนากลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรมในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี 2558 ปัจจุบันเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโกมีทั้งสิ้น 356 เมืองจาก 79 ประเทศ โดยมีตัวอย่างแนวทางการดำเนินงานที่ต่างกัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สืบค้นและลงพื้นที่ศึกษาการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในจังหวัดหรือเมืองที่เป็นเครือข่าย GNLC ระดับโลก ดังนี้

1) เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน

เมืองเซี่ยงไฮ้พัฒนาแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบผ่านโครงการ “Shanghai Learning City” โดยมีการจัดตั้ง *Shanghai Open University* และศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกเขตเมืองกว่า 250 แห่ง พร้อมออกแบบระบบฐานข้อมูลดิจิทัลในการสะสมผลการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองทุกกลุ่มวัย และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและชุมชน เช่น โรงงาน *พิพิธภัณฑ์* และห้างสรรพสินค้า ให้กลายเป็น “แหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย” สำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน “*Lifelong Learning Shanghai*” ที่ให้บริการสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ไลค์อาชีพ และช่องทางเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ของเมืองแบบบูรณาการ ทำให้เซี่ยงไฮ้เป็นหนึ่งในเมืองที่ยูเนสโกยกให้เป็นต้นแบบของการออกแบบระบบนิเวศการเรียนรู้เมือง” ที่มีทั้งเทคโนโลยี แรงจูงใจ และกลไกรองรับอย่างรอบด้าน

2) เมืองซูวอน สาธารณรัฐเกาหลี

เมืองซูวอนได้รับการรับรองเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO ตั้งแต่ปี 2559 และได้รับรางวัล UNESCO Learning City Award ปี 2560 จากความโดดเด่นในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่นำโดยประชาชน (Citizen-led Learning Culture) มีเครือข่ายแหล่งเรียนรู้กว่า 700 แห่งกระจายอยู่ทั่วมืองในระยะเดินเพียง 10 นาที ภายใต้แนวคิด "ใครก็ได้ อะไรก็ได้ ที่ไหนก็ได้ เมื่อไหร่ก็ได้" โดยประชาชนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจ และเป็นผู้สอนในสิ่งที่ถนัดได้ หน่วยงานหลักคือ Suwon Global Lifelong Learning Center ทำหน้าที่บูรณาการแหล่งเรียนรู้ เช่น โรงเรียน ศูนย์ชุมชน วัด พิพิธภัณฑ์ และห้องสมุด เช่น Gwanggyo Eco Center ที่สอนเรื่องสิ่งแวดล้อมแบบลงมือปฏิบัติ และโรงเรียนประชาชน Suwon Jeil Lifelong Learning School ที่เปิดสอนสำหรับผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้เมืองยังได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งชาติ National Institute for Lifelong Education – (NILE) ซึ่งพัฒนาแพลตฟอร์ม K-MOOC Match Up Credit Bank System และระบบ Lifelong Learning Account ที่ประชาชนสามารถใช้บัตรประชาชนใบเดียวเข้าถึงระบบการเรียนรู้ดิจิทัลและบริการของรัฐได้อย่างครบวงจร

4. แนวคิด นโยบาย กฎหมาย และกลไกที่หนุนเสริมระบบนิเวศชุมชนสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.1 การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้

ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นระบบที่เกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อให้สมาชิกทุกส่วนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพร่วมกัน ประกอบด้วยสมาชิก 5 ส่วนหลัก ดังนี้

- 1) ผู้เรียน : เป็นผู้ต้องการเติบโต กระจายในการเรียนรู้ และเป็นนักเรียนรู้
- 2) ผู้ปกครอง : เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ให้ทรัพยากร ให้ประสบการณ์ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษา/โค้ช
- 3) สถานศึกษา : เป็นหน่วยเตรียมพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือ และจัดหาทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
- 4) ผู้สอน/ครู/อาจารย์ : เป็นผู้เข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ อย่างถึงแก่นแท้และเชื่อมโยง ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และเป็นพี่ปรึกษา/โค้ช
- 5) สังคม / ชุมชน : เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียนรู้ ให้ประสบการณ์ตรง สนับสนุน และร่วมแบ่งปันในมิติต่าง ๆ

โดยการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่

- 1) วิธีการจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมใหม่ เช่น การออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่โดยใช้เทคโนโลยีเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียน การจัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 3) ทรัพยากรได้แก่ บุคลากร / องค์กร งบประมาณ เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
- 4) ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5) การใช้เทคโนโลยี อาทิ การนำหลักสูตร e - learning การเผยแพร่คลังความรู้

ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และ 6) ความร่วมมือของเครือข่าย คือ ความร่วมมือของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ อาทิ ระดับกระทรวง ระดับเขต / จังหวัด และระดับสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

4.2 เมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (The UNESCO Global Network of Learning Cities - GNLC)

องค์การยูเนสโกได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกสร้างเมืองของตนเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยเน้นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับพลเมืองให้มีอำนาจในการตัดสินใจและการรวมกลุ่มทางสังคม เสริมให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ ในหลากหลายบริบท (มหาวิทยาลัยมหาดไทย, ม.ป.ป.) นำไปสู่การจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยูเนสโก (UIL) ในการพิจารณาคัดเลือกเครือข่าย GNLC ซึ่งปัจจุบันมีกว่า 356 เมือง จาก 79 ประเทศ มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดยผู้บริหารระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ มีเกณฑ์การประเมิน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1) ประเด็นขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้: การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) แนวทางเพื่อนำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้: การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่พื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัวและชุมชน อำนวยความสะดวกให้มีการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานที่ทำงาน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศในการเรียนรู้ และสนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเข้มแข็ง

3) เจือจางพื้นฐานในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้: การบริหารจัดการเชิงนโยบาย และการขับเคลื่อนเชิงระบบอย่างมีส่วนร่วม เช่น การมีเจตจำนงค์และความมุ่งมั่นทางการเมืองที่เข้มแข็งพัฒนาระบบธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณสมบัติเบื้องต้นในการสมัครเข้ารับคัดเลือกเมืองที่เข้าร่วมเป็นเครือข่าย GNLC มี 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นเมือง/หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีจำนวนประชากรอย่างน้อย 10,000 คนขึ้นไป 2) เมืองบริหารงานโดยสภาเทศบาล หรือสภาอื่นที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยผู้บริหารของเมืองจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์และนำแนวทางของเครือข่าย GNLC มาปรับใช้ในการพัฒนาเมืองตามบริบท ของประเทศ และ 3) มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในอันที่จะส่งเสริมเมืองของตนตามกรอบแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ ไม่มีค่าธรรมเนียมและข้อผูกมัดใด ๆ โดยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานประสานงานในประเทศไทย จะเปิดรับสมัครในช่วงเดือนมีนาคม ก่อนจะมีประกาศรายชื่อเมืองที่รับคัดเลือกในช่วงเดือนมิถุนายน (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564)

4.3 แพลตฟอร์มเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับชาติ (Thailand Learning City Platform)

ประเทศไทยมีภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ได้ผนึกกำลังกันอย่างเข้มแข็ง ภายใต้แนวทาง “Co-Creation to Drive Lifelong Learning City” เพื่อบูรณาการภารกิจร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม อย่างเป็นรูปธรรม หนึ่งในนั้นคือการจัดตั้ง “แพลตฟอร์มเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับชาติ (Thailand Learning City Platform)” โดยหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) จัดตั้งขึ้นร่วมกับภาคีเครือข่าย อาทิ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (OKMD) มหาวิทยาลัยพะเยา สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ดำเนินการใน 6 ด้านหลัก ได้แก่

1) การจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ของเมือง (Learning City Academy and Forum)

ศูนย์รวมทรัพยากรการศึกษา โปรแกรมฝึกอบรม และเวทีสร้างเครือข่ายสำหรับผู้นำเมืองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมการสอน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนนโยบาย ให้เมืองมีทักษะและความเชี่ยวชาญในการนำกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ได้จริง

2) การประเมินการเรียนรู้และการวิจัยเชิงกลยุทธ์

วางระบบประเมินผลอย่างเป็นระบบและทำวิจัยเชิงลึก เพื่อให้การดำเนินงานเมืองแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ ใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์และสร้างความยั่งยืนของโครงการ

3) การมอบรางวัลเมืองแห่งการเรียนรู้

จัดให้มีจัด “รางวัลเมืองแห่งการเรียนรู้ประเทศไทย” เพื่อกระตุ้นให้ผู้นำเมืองนำกรอบและกลยุทธ์ไปแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนของตน เป็นการยกย่องเมืองที่ประสบความสำเร็จ สร้างแรงบันดาลใจและความตระหนักรู้ของสาธารณชน ถึงนโยบายที่เกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้ และกระตุ้นให้เมืองต่างๆ มีมุ่งมั่นและทะเยอทะยานที่จะร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ไปพร้อมกัน

4) ฐานข้อมูลเมืองแห่งการเรียนรู้และแพลตฟอร์มดิจิทัล

จัดทำฐานข้อมูลและระบบออนไลน์เพื่อรวบรวมความรู้ เครื่องมือ และแหล่งทุน ให้เมืองสามารถใช้ทรัพยากรสนับสนุนนวัตกรรมการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและเข้าถึงได้

5) เทศกาลเมืองแห่งการเรียนรู้

จัดกิจกรรมระดับชาติแสดงความก้าวหน้าของเมืองต่างๆ เสริมสร้างเครือข่ายและความเชื่อมโยงระหว่างเมือง เพื่อขยายวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Booster)

เพิ่มโอกาสการเรียนรู้บนระบบและตามอัธยาศัย เช่น โครงการชุมชน เวิร์กช็อป และกิจกรรมเสริมทักษะ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมความรวมกลุ่มทางสังคม เสริมศักยภาพเศรษฐกิจ และตอบสนองเป้าหมายชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่ง OKMD และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมขับเคลื่อนงานในด้านนี้

โดยนำองค์ความรู้และเครือข่ายด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมติสมัชชาสภาการศึกษาปี 2567 มาร่วมพัฒนาการของเมืองแห่งการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมความร่วมมือเชิงระบบระหว่างพื้นที่กับนโยบายระดับประเทศ

4.4 พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space)

เป็นพื้นที่สาธารณะไม่ว่าจะเป็นชุมชน เมือง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานที่ที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นพื้นที่ที่ลดความเป็นทางการ เพื่อให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย รองรับการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลาย (Active learning) ให้ผู้เข้าชมเชื่อมโยงหรือสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม, 2566)

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่การเรียนรู้ ส่วนสำคัญคือพื้นที่ต้องมีความยืดหยุ่น ตอบโจทย์ชีวิตมากขึ้น มิแล้วจะต้องใช้ได้จริง ดังนั้นพื้นที่การเรียนรู้ในประเทศไทยอาจจะไม่จำเป็นต้องสร้างใหม่ แต่สามารถปรับปรุงให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน (คมชัดลึก, 2566) อย่างเช่นห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ สามารถประยุกต์ให้เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้หนึ่งในกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองได้ เช่น พื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working space) การประชุมพูดคุยหารือ อบรมฝึกฝนทักษะอนาคต รวมถึงการจัดกิจกรรม สันทนาการและงานอดิเรก (ทัศนีย์ แซ่ลิ้ม และวัฒนชัย วินิจจะกุล, 2564)

4.5 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

“ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Change Agents) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีบทบาทในการผลักดัน พัฒนา และเปลี่ยนแปลงระบบ หรือสังคมในทิศทางที่ดีขึ้น โดยอาศัยวิสัยทัศน์ ความสามารถในการเชื่อมโยงผู้คน และศักยภาพในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีส่วนร่วม

บทบาทสำคัญของ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” คือ การทำหน้าที่เป็น “ตัวกลางเชิงกลยุทธ์” เชื่อมโยงระหว่าง นโยบายระดับชาติ กับ ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในระดับพื้นที่ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะสามารถเปิดพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาในบริบทของตนเอง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ต้องการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

นอกจากนี้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็งยังมีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะวัฒนธรรมองค์กรที่ยืดหยุ่น เรียนรู้ร่วมกัน และกล้าเปิดรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำในลักษณะนี้จึงเป็นการลงทุนเชิงนโยบายที่ทรงคุณค่า เพื่อให้เกิด “พลังการเปลี่ยนแปลง” ที่ไม่เพียงเกิดในระดับนโยบาย แต่ขับเคลื่อนไปถึงระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (สถาบันอาศรมศิลป์, 2563)

4.6 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

เป็นแผนการพัฒนาประเทศที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และให้สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแผนที่กล่าวถึงคำว่า “ระบบนิเวศ” ที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้

4.7 แผนการปฏิรูปประเทศ

คือแผนงานเพื่อดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ สำหรับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้วางแนวทางแผนการปฏิรูปการศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นของโลกในอนาคตและใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีตลอดจนพหุปัญญา และส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย

4.8 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570

กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้อย่างชัดเจนในหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มีกรอบแนวคิดในการพัฒนา 3 ประเด็น คือการพัฒนาคนไทยในแต่ละช่วงวัย การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาคน ซึ่งมีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียนในวัยเรียน/ไม่จบการศึกษาภาคบังคับให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตปรับตัวทางสถาบันอุดมศึกษา ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเทียบโอนประสบการณ์ การจัดแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นรายบุคคล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

4.9 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจนว่า มุ่งให้คนไทยได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ไว้ 6 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

ภายใต้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ มีแนวคิดที่สำคัญซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต คือ ยึดหลักการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม อีกทั้งยังยึดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 4 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่กำหนดไว้ “สร้างหลักประกันว่าทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

4.10 พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 สอดรับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้ต้องดำเนินการให้ประชาชนให้รับการศึกษาตามความต้องการในระดับต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาโดยสร้างโอกาสให้ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับราชการ ศึกษาไม่โรงเรียน หรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในโรงเรียน หรืออยู่ในพื้นที่ที่ที่ทำงานไกลหรือทุรกันดารมีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีกรมส่งเสริมการเรียนรู้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดส่งเสริม สนับสนุน (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และ (3) การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ พร้อมรองรับการดำเนินงานโครงการนวัตกรรมการศึกษาตามนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ใหม่ของโลกที่มุ่งเน้นการสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ระดับเมืองสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) โดยการทำงานผ่านกลไกการพัฒนาเมืองที่สำคัญ ได้แก่ เทศบาล/หน่วยงานท้องถิ่นที่บริหารจัดการเมือง เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

ขอให้สมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติพิจารณาเอกสารหลักและมติ “ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

6. เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึก. (2566). 'พื้นที่การเรียนรู้' พื้นที่ที่พาคนไทยไปท่องโลกที่ใหญ่ขึ้นแบบไร้พรมแดน. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/quality-life/well-structured/548102>
- เดชนัน ปัญญาคุณธรรม. (2567). *สร้างสรรค์เมืองแห่งการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <https://knowledgeportal.okmd.or.th/knowledge/65ea7b849df17>
- ทัศนีย์ แซ่ลิ้ม และวัฒนชัย วินิจจะกุล. (2564). *ห้องสมุดยุคใหม่ พื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <https://www.thekommon.co/new-library-public-learning-space/>
- ปัทมา เจริญกรกิจ. (2565). *เมืองแห่งการเรียนรู้ พัฒนาคนพัฒนาเมืองให้ก้าวไกลไปแข่งโลก*. สืบค้นจาก <https://www.thekommon.co/learning-city-knowledge-city/>
- ปัทมา เจริญกรกิจ และศรัณภัทร โชติมนกุล. (2567). *ประเทศไทยได้บันไดวาระโลก... แบบไหนถึงเรียกว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต*. สืบค้นจาก <https://www.thekommon.co/lifelong-learning-thailand/>
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป.) *เมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก*. สืบค้นจาก <https://www.hu.ac.th/hlc/doc/UNESCO-Learning%20City%20Concept.pdf>
- มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม. (2566). *Learning ให้ Loving : “5 พื้นที่เรียนรู้” ทางเลือกทดลอง ของการศึกษานอกห้อง*. สืบค้นจาก https://thaivolunteer.org/learningtoloving_space/
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สืบค้นจาก <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1540-file.pdf>
- _____. (2564). *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2565). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2565). *รายงานการศึกษา รูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0*. สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1935>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). *Creative Economy พาเศรษฐกิจไทยก้าวไกลสู่สากล*. สืบค้นจาก <https://www.nxpo.or.th/th/9440/>
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). *เมืองแห่งการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <https://research.eef.or.th/learning-city>
- สถาบันอาศรมศิลป์. (2563). *คู่มือการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาเยาวชนพลเมือง.

การรับรองมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

ในการศึกษาประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ยกร่างมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นเอกสารที่ได้จากวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับภูมิภาคทั้ง 4 ครั้ง นำมาพัฒนาเป็นร่างมติที่ใช้เป็นเอกสารเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 เป็นผู้รับรองมติ ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาฯ ทั้งสิ้นจำนวน 824 คน มีฉันทมติเห็นชอบประเด็นหลักเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ทั้ง 2 ประเด็น คือ 1) การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ Learn to Earn 2) ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ Learn to Earn	เห็นชอบ (ร้อยละ 100)
ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	เห็นชอบ (ร้อยละ 100)

รายชื่อหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
1	Studio UpCircle (องค์กรที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม)
2	Thailand Education Partnership (TEP)
3	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา
4	เทศบาลเมืองนครนายก
5	เทศบาลเมืองพะเยา
6	เทศบาลนครตรัง
7	เทศบาลนครนครปฐม
8	เทศบาลนครนนทบุรี
9	เทศบาลนครภูเก็ต
10	เทศบาลนครลำปาง
11	เทศบาลนครสงขลา
12	เทศบาลนครอุดรธานี
13	เมืองพัทยา
14	โรงเรียนเกษมพิทยา
15	โรงเรียนเขื่อนเจ้าพระยา
16	โรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหี้ยว
17	โรงเรียนนันทราษฎร์วิทยาคม
18	โรงเรียนเวทวันวิทยา
19	โรงเรียนแอ๊ดเวนตีสเอสมัย
20	โรงเรียนโพธิสารพิทยากร
21	โรงเรียนชุมชนบ้านสี่แยก
22	โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยกระบอก
23	โรงเรียนชุมชนวัดเสาธงหิน
24	โรงเรียนชุมชนวัดตะเคียนงาม
25	โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
26	โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
27	โรงเรียนดาวทองวิทยาลัย
28	โรงเรียนนานาชาติเอ็กมัย
29	โรงเรียนบ้านโพธิ์ทอง
30	โรงเรียนบ้านกระเตล
31	โรงเรียนบ้านกลาง
32	โรงเรียนบ้านคลองใหม่
33	โรงเรียนบ้านควนใหญ่
34	โรงเรียนบ้านด่าน
35	โรงเรียนบ้านดินดำ
36	โรงเรียนบ้านท่าดินแดง
37	โรงเรียนบ้านทุ่งเพ็ญ
38	โรงเรียนบ้านบน
39	โรงเรียนบ้านบางกุ้ง
40	โรงเรียนบ้านบางคลอง
41	โรงเรียนบ้านยอดเขาตวิทยา
42	โรงเรียนบ้านลำแก่น
43	โรงเรียนบ้านหนองกุ้งสว่าง
44	โรงเรียนบ้านหนองบอน
45	โรงเรียนบ้านห้วยทรายทุ่งมน
46	โรงเรียนประชาสามัคคี
47	โรงเรียนปากเกร็ด
48	โรงเรียนพระปริยัติธรรม
49	โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์
50	โรงเรียนรุ่งอรุณ
51	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2
52	โรงเรียนวัดเขาติน
53	โรงเรียนวัดดอนทอง
54	โรงเรียนวัดดัมพู
55	โรงเรียนวัดบวรนิเวศ

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
56	โรงเรียนวัดบางบัวทอง
57	โรงเรียนวัดบ้านบางลายใต้
58	โรงเรียนวัดป่าถ้ำภูเตย
59	โรงเรียนวัดพิบูลเงิน
60	โรงเรียนวัดพิบูลนาราม (รัฐ-สว่างชัยนาทอุปถัมภ์)
61	โรงเรียนวัดสาธุประชาสรรค์
62	โรงเรียนวัดสำโรง (หิรัญราษฎร์รักดีวิทยา)
63	โรงเรียนวัดสุขาราม
64	โรงเรียนวัดหลักสี่พัฒนาราษฎร์อุปถัมภ์
65	โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ
66	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
67	โรงเรียนสตรีอ่างทอง
68	โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ
69	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
70	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สระบุรี
71	โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ
72	โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา
73	โรงเรียนหนองหอยเทพเทวัญ
74	โรงเรียนอนุบาลนาครสมุทรเดชอุดม
75	โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์)
76	โรงเรียนอนุบาลลำปางเขลางค์รัตน์อนุสรณ์
77	โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี
78	โรงพยาบาลศรีธัญญา
79	กรมเจ้าท่า
80	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
81	กรมการจัดหางาน
82	กรมการพัฒนาชุมชน
83	กรมกำลังพลทหารเรือ
84	กรมกำลังพลทหารอากาศ
85	กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
86	กรมกิจการผู้สูงอายุ
87	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
88	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
89	กรมประชาสัมพันธ์
90	กรมพลศึกษา
91	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
92	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
93	กรมศิลปากร
94	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
95	กรมส่งเสริมการเกษตร
96	กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ
97	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
98	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
99	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
100	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
101	กรมสุขภาพจิต
102	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
103	กระทรวงแรงงาน
104	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
105	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
106	กระทรวงคมนาคม
107	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
108	กระทรวงมหาดไทย
109	กระทรวงวัฒนธรรม
110	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
111	กระทรวงศึกษาธิการ
112	กระทรวงสาธารณสุข
113	กรุงเทพมหานคร
114	กลุ่มผู้นำชุมชนย่านนางเลิ้ง
115	กลุ่มมิตรผล

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
116	กลุ่มสนับสนุนวิชาการคตปครอง สำนักวิจัยและวิชาการ
117	กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
118	กองการศึกษาฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
119	กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
120	กองทุนส่งเสริมกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
121	กองบัญชาการกองทัพบกไทย
122	กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
123	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
124	กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
125	กองส่งเสริมและพัฒนาการบริหารการศึกษาในภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
126	กองสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน
127	คณะกรรมการบึงกาฬโมเดล
128	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
129	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
130	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
131	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
132	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
133	คณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
134	คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
135	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
136	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
137	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
138	คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
139	คณะอนุกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัดลำพูน
140	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
141	ชุมชนทรัพย์สินเก่าวังทองหลาง
142	ชุมชนบ้านห้วยกระบอก (สามัคคีวิทยา)
143	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
144	ทันตแพทยสภา
145	ที่ประชุมคณบดีสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
146	บริษัท FRAIA
147	บริษัท แอนเดอร์ส เอช.แอล. ซอฟต์ จำกัด
148	บริษัท ไทยเบเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน)
149	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
150	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
151	บริษัท วี เทค คอนซัลติ้ง จำกัด
152	บริษัท ศูนย์เทคโนโลยีไฮเทคอยุธยา จำกัด
153	บริษัท อินนิเซียล ซัพพลาย จำกัด
154	ประชาสังคมชัยภูมิ
155	ฝ่ายพัฒนาเขตพระนคร สำนักงานเขตพระนคร
156	พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
157	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
158	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
159	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
160	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
161	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
162	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
163	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
164	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
165	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
166	มหาวิทยาลัยพะเยา
167	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
168	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
169	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
170	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
171	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
172	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
173	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
174	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
175	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
176	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
177	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
178	มหาวิทยาลัยสยาม
179	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
180	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
181	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
182	มูลนิธิ Starfish Education
183	มูลนิธิ เอสซีจี
184	มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนฯ
185	มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทยฯ SOS Children's Villages Thailand
186	มูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย
187	มูลนิธิคริสตจักรคณะแบปติสต์
188	มูลนิธิส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคคล
189	มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาระยอง
190	มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย
191	มูลนิธิสยามกัมมาจล
192	มูลนิธิสากลเพื่อคนพิการ
193	วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง
194	วิทยาลัยเทคโนโลยีชัยภูมิบริหารธุรกิจ
195	วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
196	วิทยาลัยเทคนิคครนนายก
197	วิทยาลัยเทคนิคกระบี่
198	วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร
199	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
200	วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
201	วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก
202	วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี
203	วิทยาลัยการอาชีพหนองคาย
204	วิทยาลัยชุมชนพิจิตร
205	วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
206	วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
207	ศูนย์เมอร์ซี่ HDF Mercy Centre
208	ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาวิวัฒน์
209	ศูนย์การเรียนรู้มนเอนแสงดาววิทยาลัย
210	ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี
211	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับเขตวังทองหลาง (สกร.ระดับเขตวังทองหลาง)
212	ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล
213	สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย NBT
214	สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ETV
215	สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
216	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
217	สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
218	สถาบันการเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัยจังหวัดระยอง RILA
219	สถาบันการบินพลเรือน
220	สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1
221	สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2
222	สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3
223	สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5
224	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
225	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
226	สถาบันฝึกอบรมระบบราง การรถไฟแห่งประเทศไทย
227	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
228	สถาบันรัชต์ภาคย์
229	สถาบันราชานุกูล
230	สถาบันศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
231	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
232	สถาบันสุขภาพเด็กเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
233	สถาบันอาศรมศิลป์
234	สภาการพยาบาล
235	สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
236	สภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
237	สภาการศึกษาจังหวัดชลบุรี
238	สภาการศึกษาจังหวัดปัตตานี
239	สภาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต
240	สภาการศึกษาจังหวัดระนอง
241	สภาการศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ
242	สภาการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
243	สภาการศึกษาภาคประชาชนจังหวัดหนองคาย
244	สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
245	สภาพัฒนาการศึกษาภาพลัทธิ
246	สภาส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตจังหวัดชัยภูมิ
247	สภาองค์กรของผู้บริโภค
248	สภาองค์กรชุมชน
249	สภาอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
250	สวนเด็กสุทธาเวช
251	สมัชชาเชิงรากล้านนาแห่งความสุข
252	สมัชชาการศึกษาจังหวัดชุมพร
253	สมัชชาการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
254	สมัชชาการศึกษาจังหวัดน่าน
255	สมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี
256	สมัชชาการศึกษาจังหวัดสงขลา
257	สมัชชาการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
258	สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย
259	สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
260	สมัชชาการศึกษานครลำปาง
261	สมาคมไทยโลจิสติกส์และการผลิต (TLAPS)
262	สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย
263	สมาคมสภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
264	สมาคมสภาการศึกษาทางเลือกไทย (สกล.)
265	สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
266	สมาคมสภาส่งเสริมการศึกษาอำนาจเจริญ
267	สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11
268	สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 14
269	สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
270	สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
271	สำนักงานเขตจตุจักร
272	สำนักงานเขตดุสิต
273	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
274	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
275	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
276	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
277	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
278	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
279	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
280	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
281	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
282	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
283	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
284	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
285	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
286	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
287	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
288	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1
289	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
290	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
291	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
292	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
293	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
294	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
295	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
296	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
297	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
298	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
299	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
300	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
301	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
302	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
303	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
304	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2
305	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
306	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง
307	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2
308	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
309	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
310	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง-ลำพูน
311	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
312	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
313	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
314	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
315	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
316	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
317	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
318	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
319	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
320	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
321	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
322	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
323	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
324	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
325	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
326	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
327	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
328	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
329	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี
330	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
331	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
332	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
333	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
334	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
335	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม
336	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม
337	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา
338	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครนทบุรี
339	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
340	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
341	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
342	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม
343	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามุกดาหาร
344	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาราชบุรี
345	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาลพบุรี
346	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาสกลนคร
347	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาสมุทรปราการ
348	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
349	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาสระบุรี
350	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
351	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
352	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
353	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
354	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
355	สำนักงานการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
356	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
357	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
358	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
359	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)
360	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ
361	สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
362	สำนักงานประกันสังคม กรุงเทพมหานครพื้นที่ 4
363	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
364	สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
365	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
366	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
367	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
368	สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ
369	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
370	สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
371	สำนักงานศาลปกครอง
372	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
373	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พระนครศรีอยุธยา
374	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี
375	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์
376	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย
377	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
378	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกระบี่
379	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร
380	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี
381	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
382	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร
383	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
384	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี
385	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
386	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
387	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท
388	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร
389	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด
390	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก
391	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครนายก
392	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
393	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์
394	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน
395	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบึงกาฬ
396	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์
397	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
398	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปราจีนบุรี
399	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี
400	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา
401	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพังงา
402	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิจิตร
403	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
404	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต
405	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยโสธร
406	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา
407	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด
408	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระนอง
409	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี
410	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี
411	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน
412	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
413	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา
414	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ
415	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
416	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี
417	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสิงห์บุรี
418	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย
419	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
420	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์
421	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองคาย
422	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอำนาจเจริญ
423	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
424	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์
425	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุทัยธานี
426	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
427	สำนักงานศึกษาธิการภาค 10
428	สำนักงานศึกษาธิการภาค 11
429	สำนักงานศึกษาธิการภาค 12
430	สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
431	สำนักงานศึกษาธิการภาค 14
432	สำนักงานศึกษาธิการภาค 16
433	สำนักงานศึกษาธิการภาค 17
434	สำนักงานศึกษาธิการภาค 5
435	สำนักงานศึกษาธิการภาค 8
436	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
437	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดนครปฐม
438	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
439	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี
440	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับเขตภาคีเจริญ
441	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
442	สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)
443	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
444	สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
445	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
446	สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
447	สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร
448	สำนักวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
449	สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
450	สำนักหอสมุดแห่งชาติ
451	สื่อวีทีสารณะเพื่อการศึกษา ETVMAC
452	สุขุมาลอนามัย สถานีสภากาชาดที่ 2 สภากาชาดไทย
453	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
454	หมู่บ้านเด็กโสสะบางปู สมุทรปราการ
455	หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
456	หอการค้าจังหวัดระนอง
457	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
458	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
459	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดลำปาง
460	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดลำพูน
461	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ
462	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
463	องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย Thai PBS
464	องค์การนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
465	องค์การนิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
466	องค์การบริหาร องค์การนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
467	องค์การบริหารกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
468	องค์การบริหารนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
469	องค์การบริหารส่วนตำบลโบสถ์
470	องค์การบริหารส่วนตำบลธรรมเสน
471	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
472	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
473	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร
474	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
475	องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

ลำดับ	รายชื่อหน่วยงาน
476	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
477	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
478	อุทยานการเรียนรู้ TK Park

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Office of the Education Council